

KATOLSK
KIRKEBLAD
NR. 2-2015

ST. OLAV

Pave Frans' miljøencyklika:

Laudato Si s. 5-8

- Medlemsregistersaken s. 2
- Intervju med Stian Berger Røsland – byrådsleder i Oslo s. 7
- Erkebiskop Oskar Romero endelig saligkåret s. 10
- Av kjærlighet til Gud – om Franciskus Xaveriusøstre i Norge s. 12

Tid for å rydde

– Men skal vi ikke bare betale og gjøre opp for oss og bli ferdige med denne saken?

Jeg har fått dette spørsmålet flere ganger etter at Fylkesmannen i Oslo og Akershus i juni vedtok at OKB skal tilbakebetale 40 millioner kroner for urettmessig mottatt statstilskudd. Det kommer fra urolige lekfolk som ser saken utenifra og er bekymret for Kirkens moral og omdømme.

Jeg forstår denne bekymringen. OKB har da også erklært overfor fylkesmannen at vi ønsker å tilbakebetale den delen av tilskuddene som skyldes feilregistreringer. Det blir helt feil at vi skal beholde tilskudd vi fikk for personer som var f.eks. ateister, buddhister, osv. Men fylkesmannens krav om tilbakebetaling gjelder bare i svært liten grad slike feilregistreringer.

Klagen vår til fylkesmannen gjelder de av medlemmene våre som faktisk var *katolikker*, innmeldt i Den katolske kirken på fullverdig måte gjennom dåp eller konvertering, og som var bosatt i vårt bispedømme. Disse anser vi som våre medlemmer. Eller for å bruke trossamfunnsloven egne ord: disse katolikene mener vi «hører til» OKB. Dette er personer som deltar i våre messer, og som henvender seg til våre prester ved behov. Vi mener vi har rett til å beholde tilskuddet for de medlemmene som faktisk har bekreftet at de er katolikker og bor i vårt bispedømme. Derfor klager vi.

Hadde biskopen og hans rådgivere et øyeblikk trodd at Fylkesmannens vedtak var korrekt, hadde vi avfunnet oss med det og betalt tilbake. Men vi mener Fylkesmannen anvender loven feil, forskjellsbehandler trossamfunn og ikke gir trossamfunn med mange innvandrere det økonomiske tilskuddet de har krav på. Myndighetene har godtatt at medlemmer av Den svenske folkekirken og Den finske folkekirken automatisk anses som medlemmer i den lokale norske menigheten av disse

trossamfunnene når de flytter hit, uten at de melder seg inn særskilt i den lokale norske menigheten. Hvorfor skal ikke det samme gjelde for en katolikk som flytter fra Sverige eller Finland til Oslo?

Det betyr ikke at OKB bør ha skinnende ren samvittighet. Vi er ikke stolte over at medlemmer ble forsøkt identifisert og registrert uten at det ble sjekket at de virkelig var katolikker. Heldigvis viste det seg at mellom 80 og 90 prosent av disse faktisk var katolikker og ønsket å stå i registeret. Vi beklager – og har gjort det flere ganger offentlig – at en del mennesker ble feilregistrert. Det er selvsagt uakseptabelt.

Men det at OKB har gjort en feil, rettferdiggjør ikke at Fylkesmannen innfører en praksis med tilbakevirkende kraft og treffer vedtak uten hjemmel i loven. Når en av Norges fremste eksperter på forvaltningsrett, tidligere sivilombuds- mann Arne Fliflet, slår dette fast, er det ikke bare ønsketenkning fra vår side.

Det at OKB har gjort en feil, betyr heller ikke at vi skal måtte leve med at våre troende må stå ute i regnet i messetiden fordi kirkene er stappfulle. Katolikker får mindre i offentlige tilskudd pr hode enn troende fra en del andre kirkesamfunn - og dermed et dårligere tilbud. Nettoeffekten er at OKB ikke har registret for mange, men snarere for få medlemmer.

Og det at OKB har gjort en feil, betyr heller ikke at vi duknakket skal godta at staten godtar en raus feilmargen for

Lisa Wade – administrativ leder i OKB.

andre trossamfunn, men forlanger millimeternøyaktighet fra oss.

Ja, OKB har feilet. Det har kostet oss dyrt, først og fremst i form av uro og sorg blant våre troende og våre medarbeidere. Men feil skjer, og begås både av enkeltmennesker, organisasjoner og myndigheter. Det fine med feil er at de setter søkelyset på områder som må forbedres. OKB har ryddet opp i registreringsrutinene og har nå et betryggende system. Mye tyder på at myndighetene også har en del å rydde opp i. Vi har tillit til at den ryddejobben blir gjort ordentlig og ser frem til resultatet.

Lisa Wade

Administrativ leder i OKB

www.
↑

Video med biskop Eidsvig

I en video til katolikene i Norge deler biskop Bernt Eidsvig noen av sine tanker om den krevende situasjonen i Oslo katolske bispedømme, med pågående politietterforskning og tilsyn fra Fylkesmannen. Mange troende har derfor etterspurt biskopens veiledning i denne urolige tiden for bispedømmet.

Videoen varer i 12 minutter, og er teksten på norsk, polsk, spansk, vietnamesisk, fransk og engelsk.

Videoen kan ses på: www.katolsk.no

St. Olav – katolsk kirkeblad

hvor opptatt «Klippen» (Midt-Norge, 1950–78), «Stella Maris» (Nord-Norge, 1950–68) og «Broen» (Landsdekkende, 1979–2009).

Medlemsblad for Den katolske kirke i Norge

Utgis av:
Norsk Katolsk Bispe- råd Nr. 2–2015, årgang 127
ISSN 0802-6726
Oslo katolske bispe- domme tlf.: 23 21 95 00
Trondheim Stift tlf.: 73 52 77 05
Tromsø Stift tlf.: 77 68 56 04

Adresse:

Akersveien 5, 0177 Oslo
Faks: 23 21 95 01
kirkeblad@katolsk.no
www.katolsk.no/
kirkebladet

Vikarierende redaktør:

Lisa Wade (LW)

Redaksjon:

Anthony Valtola

Nord-Norge-kontakt:

Stiftskontoret
tlf.: 77 68 42 77

Midt-Norge-kontakt:

Stiftskontoret
tlf.: 73 52 77 05
faks: 73 52 87 90

Signerte artikler står for forfatterens regning.

Redaksjonsslutt: 2.9.15
Frist for bidrag til neste nr.: 15.10.

Trykk: Frode Fjellberg AS
Opplag: 48 750

Gaver til bladet fra utlandet:

Sparebanken Sør
Postboks 200
4662 Kristiansand
BIC/SWIFT:
SPSONO22XXX IBAN:
NO43 3000 2275 321

Påklager fylkesmannens vedtak

Mener norsk lov tolkes feil – ekspert støtter OKB

Oslo katolske bispedømme (OKB)

mener at Fylkesmannens lovtolkning er feil. Den er hovedsakelig basert på et rundskriv fra Kulturdepartementet vinteren 2015, som kom etter at registrerings-saken var under behandling hos Fylkesmannen. OKB ber om at klagesaken overføres til et annet departement for behandling, fordi Kulturdepartementet vurderes som inhabile i saken.

OKB leverte den 24.08 en klage på Fylkesmannens vedtak om at bispedømmet må tilbakebetale 40 millioner kroner av statlige tilskudd. OKB viser i klagen til at Fylkesmannen baserer sitt vedtak på en feilaktig lovtolkning som det ikke er hjemmel for i norsk lov. Konklusjonen støttes av en av Norges fremste eksperter innen forvaltningsrett.

Reelle medlemmer

Bispedømmets posisjon er at personer som har meldt seg inn i OKB ved dåp eller konvertering i utlandet allerede er innmeldt i Den katolske kirke, uavhengig av hvilket land eller bispedømme de opprinnelig ble innmeldt i. Dette er i tråd med hvordan de nordiske folkekirker, inkludert Den norske kirke, praktiserer. Ved flytting til Oslo katolske bispedømme har det forekommet en lokal innregistrering, og ikke en ny innmelding slik Fylkesmannen hevder er et krav. Et overveldende flertall av de medlemmer fylkesmannen nå krever tilbakebetalt tilskuddet for, var derfor både formelt og reelt sett medlemmer i OKB.

Tidligere sivilombudsmann kritiserer forvaltningen

Vedlagt klagen er også en juridisk vurdering utarbeidet av Arne Fliflet på oppdrag av OKB. Den tidligere sivilombudsmannen og høyesterettsadvokaten ansees som en av de fremste ekspertene innen forvaltningsrett. Hans synspunkter styrker OKBs oppfatning om at det er uklart hvilken lov biskopen, økonomen eller bispedømmet skal ha forbrutt seg mot i medlemsregistersaken.

I den nye klagen vises det til forarbeidet til trossamfunnsloven, intensjonen bak den og praktisk bruk av loven gjennom årene. Her vises det tydelig til hvorfor Oslo katolske bispedømme ikke har gjort noe ulovlig, selv om deler av registreringspraksisen har vært uheldig. Fliflet er en av flere som støtter OKBs tolkning av lovverket.

5 % feilregistrerte

Oslo katolske bispedømme mener at vilkåret for støtte i trossamfunnsloven er oppfylt for alle som er blitt registrert i perioden 2010–2014, såfremt disse nå bekrefter at de er katolikker. Resultatet av arbeidet viser at de feilaktig registrerte medlemmene utgjør i underkant av 5 prosent av de registrerte medlemmene. Oslo katolske bispedømme ønsker å tilbakebetale tilskudd for de feilaktig registrerte medlemmene.

Klagen på vedtaket og Arne Fliflets juridiske vurdering kan leses på www.katolsk.no.

Israel & Jordanien 11/10 & 28/2

8/10 Portugals verdensarv med Porto
24/10 I St Ignatius fotspår
26/10 Rom o Assisi med prof YM Werner
28/10 Lutherresa med reformationsfest
9/11 Romresa med Peter Halldorf
8/11 Vandringsresa i det heliga landet
4/12 Spreewald i Tyskland - julmarknad
19/2 Härliga St Anton – en skidresa

EXODUS Tel +46 46 14 05 90
RESOR www.exodusresor.se

Vi ordnar din grupp- & församlingsresa!

Vern om livet fra befruktning til en naturlig død

Bli medlem i
Menneskeverd

www.menneskeverd.no

www.stolavforlag.no
siden 1889
... bøker som former deg

Fra biskop Berislav Grgic' kalender*

September

4-8/9 NBK, Plenarmøte: København
15/9 Møte i finansrådet
19-24/9 Tyskland
27/9 HL. Messe i Karmel

Oktober

3/10 Narvik
4/10 Harstad
11/10 HL. Messe i Vår Frue kirke, Tromsø
15/10 Ordenslivetsdag i Karmel
27/10 Møte i finansrådet
31/10 HL. Messe hos St. Elisabethsøstrene

November

1/11 HL. Messe i Vår Frue kirke
2/11 HL. Messe i Karmel
4/11 g. Årsrequiem for biskop Gerhard Goebel

Fra biskop Bernt Eidsvigs kalender*

September

4-8/9 Den nordiske bispekonferanse, København
19/9 Ferming i Kristiansand
20/9 Ferming i Arendal
27/9 Innsettelse av p. Voith som sogneprest i Mariakirken, Lillehammer
29/9 40-årsjubileum for Mariahuset, Oslo
23-25/10 Pastoralrådsmøte, Mariaholm

Lovens krav og myndighetenes praksis: Henger det sammen?

Det stilles ikke krav i lovverket om 100 % presise medlemslister for trossamfunn. Dette viser både lovverk og praksis. Det er det totale antall *tilhørige* det skal gis tilskudd for, ikke antall registrerte medlemmer.

I Norge har vi en støtteordning til trossamfunn utenfor Den norske kirke basert på antall tilhørige i trossamfunnet. Trossamfunnene skal motta «om lag» det samme per tilhørig som Den norske kirke. Får Dnk 400 kr per tilhørig, skal Oslo katolske bispedømme (OKB) få det samme.

Ordvalget er viktig. I loven brukes ordet «tilhørig» og ikke medlem. Tilskudd fra det offentlige er ikke ment som en støtteordning til den enkelte tilhørige, men til trossamfunnet som helhet slik at de kan tilby den enkelte samfunnsnyttige tjenester.

Stor ekstrajobb

I 2005 ble det innført et system hvor trossamfunnene måtte sende inn en elektronisk liste med personnummer for hver tilhørig. Tilskudd ble kun utbetalt for dem som stod på listen og som ikke var dobbelført mot andre trossamfunn. Dersom en person stod oppført i flere trossamfunn, fikk ingen tilskudd for vedkommende.

Alle trossamfunn fikk den gang en massiv ekstraoppgave med å innhente medlemmenes personnumre. For en stadig voksende kirke som OKB er dette blitt en kontinuerlig stor oppgave, som innebærer praktiske, pedagogiske og kulturelle utfordringer. Mange katolikker med utenlandsk bakgrunn er skeptiske til å stå i offentlige registre generelt – ikke uten grunn.

Godtok feilregistreringer i Den norske kirke

Da Den norske kirke opprettet sitt elektroniske medlemsregister i 1999 ble det tatt utgangspunkt i at alle registrerte i folkeregisteret var medlemmer i Den norske kirke. Det var forventet at dette ville føre til en feilregistrering

på 1-2 prosent av befolkningen, altså mellom 50.000 – 100.000 personer. For lettvinthets skyld ble det bevisst akseptert av myndighetene at Dnks register ikke ville bli presist. Ifølge NRK er 164.000 personer hittil fjernet fra dette registeret på grunn av feilaktig registrering. Det tilsvarer 4,1 % av den opprinnelige medlemsmassen.

Støtten skal være «om lag»

I Trossamfunnsloven § 19 første ledd står det at tilskuddet til trossamfunn skal være:

«så stort at det etter måten svarar om lag til det som staten har budsjettert til Den norske kyrkja, og skal utreknast etter kor mange som høyrer til samfunnet.»

I og med at Staten bevisst valgte en manglende presisjon for medlemsregisteret til Dnk, er det heller ikke grunnlag for å kreve en større presisjon fra andre trossamfunn. Om myndighetene først godtar et upresist register hos Dnk, må det også godtas for de andre trossamfunnene. Myndighetene har også erkjent at man ikke vil kunne oppnå en fullt ut nøyaktig ordning for utbetaling av offentlig tilskudd til trossamfunn. «Om lag»-prinsippet er blitt tatt i bruk for utregning av tilskudd til flere trossamfunn.

Samme feilmargen som Dnk

Medlemsregistreringssaken i Oslo katolske bispedømme handler også om presisjon i medlemsregistreringen. Det ble brukt en metode for registrering som har vært uheldig og upresis. Feilmarginen i registreringen var i utgangspunktet på 10-20 %, men ble redusert etter kryss-sjekking mot medlemsregistrene til andre trossamfunn. Totalt sett har metoden gitt en feilmargen på i overkant av 4 %, altså på samme nivå som feilmarginen til Dnk.

Der OKB registrerte personer fra Polen basert på den altfor lettvinde tilnærming at de fleste polakker er

katolikker, registrerte Den norske kirke nordmenn basert på den altfor lettvinde tilnærming at de fleste nordmenn er protestanter. Begge deler førte til feilregistreringer, men Den norske kirkens metoder ble godtatt som hensiktsmessig av myndighetene

Konklusjonen i våre rapporter og klager til Fylkesmannen er at selv om deler av registreringspraksisen fra OKB har vært upresis og uheldig, er det ikke hjemmel i loven for å kreve ført et fullstendig register eller uttømmende lister over dem som tilhører et trossamfunn. Både lov og praksis har godtatt metoder for registrering med feilmarginer – og feilregistreringer.

For OKB er dette viktig av flere grunner:

- Det stilles ikke krav i lovverket om 100 % presise medlemslister. Dette viser både lovverk og praksis
- Selv om OKB har hatt en feilmargen på litt over 4 % er det ikke et tydelig juridisk grunnlag for å kreve tilbake utbetalt tilskudd. OKB har dog sagt seg villig til å tilbakebetale for de feilaktig registrerte.
- Det er det totale antall *tilhørige* det skal gis tilskudd for, ikke antall registrerte medlemmer.
- OKB har ikke overregistrert med tanke på antall medlemmer. Vi er underregistrert
- Dersom forvaltningen hadde lagt bedre til rette for trossamfunnene og deres tilhørige, ville Den katolske kirke ha mottatt betraktelig mer i tilskudd

Mer om dette kan du lese i den opprinnelige rapporten til Fylkesmannen fra mars 2015.

Samtlige dokumenter ligger ute på www.katolsk.no.

Pave Frans slapp den 18. juni sin mye omtalte miljøencyklika *Laudato Si*, der han ber et samlet verdenssamfunn inngå forpliktende avtaler som setter bærekraft, fordeling og rettferdighet i sentrum.

«Hele det materielle univers taler om Guds kjærlighet og hans grenseløse affeksjon for oss. Jord, vann og fjell: alt dette er, og var, et Guds kjært tegn»

Laudato Si

Dette er første gang en pavelig encyklika, det mest høytidelige uttrykk for pavens universelle læreembete, i sin helhet omhandler miljøspørsmål. Navnet, *Laudato Si*, er tatt fra den kjente Solsangen skrevet av Frans av Assisi i 1224, en lovsang til Skaperen, skapningene, naturen og universet.

I det 180 sider lange økologiske manifestet bygger Frans videre på det tidligere paver har sagt om miljøspørsmål, blant annet Benedikt XVI, som fikk tilnavnet «Den grønne pave» etter å ha gjort Vatikanet om til verdens første klimanøytrale stat gjennom bruk av solcellepaneler. Frans bygger også på den økumeniske patriark Bartolomeus' tanker og miljøengasjement, blant annet i boken «Møte med mysteriet – et håp for jorden».

«Hva slags verden ønsker vi å overlate til våre etterkommere, til barnet som vokser opp?» Dette spørsmålet er kjernen i encyklikaen om jorden som vårt felles hjem, et spørsmål som «ikke kun har med miljøet å gjøre, og som ikke kan behandles stykkevis og delt», skriver Frans, og oppfordrer mennesker av i dag til å stille seg grunnleggende spørsmål som: «Hva er formålet med

vårt liv her i verden? Hva er meningen med vårt arbeid og alle våre anstrengelser? Hvilken atferd er det jorden trenger av oss mennesker?» reflekteres det ikke rundt disse dypere liggende spørsmål, «tror jeg ikke vårt arbeid for økologi vil medføre vesentlige resultater», advarer paven.

Økologisk «omvendelse». «Jorden, vårt hjem, begynner mer og mer å ligne på en enorm avfallshaug!» diagnostiserer paven dramatisk i åpningskapittelet, og hevder videre at dommedags-spådommer «ikke lenger kan møtes med ironi eller ringeakt». Men på tross av rådende global pessimisme og manglende fremtidstro, spesielt blant unge, fremhever Frans at mennesker, uavhengig av tro og nasjonalitet, kan «samarbeide om å bygge vårt felles hjem». Kristne har her et særskilt ansvar og kall, påpeker han, og siterer Johannes Paul IIs budskap til Verdens fredsdag 1990: «Kristne erkjenner at ansvaret for skapelsen og det skapte og plikten overfor naturen og Skaperen er en uunnværlig del av deres tro». Frans omfavner videre den rådende vitenskapelige konsensus som fastslår at klimaendringene i hovedsak er

menneskeskapte, og at den økologiske krise er reell:

«En meget solid vitenskapelig konsensus indikerer at vi i dag er vitne til en foruroligende klimaoppvarming. De siste tiår har denne oppvarmingen blitt ledsaget av en jevn stigning i havnivået og en tilsynelatende økning i tilfeller av ekstremvær – selv om en klar vitenskapelig årsak ikke kan påvises for hvert enkelt fenomen.»

Paradoksalt nok er det de som bidrar minst til global oppvarming, de fattige i det globale sør, som må bære uforholdsmessig mye av dens konsekvenser, gjennom blant annet økt ekstremvær, tørke og sult, minner paven om. Klimaendringene er altså «et globalt problem med alvorlige implikasjoner: miljømessige, sosiale, økonomiske, politiske og for hvordan varer distribueres», skriver paven. Et av tiltakene Frans etterlyser, er en overgang fra økonomier basert på ikke-fornybare energikilder – som naturgass, kull og olje – til fornybar energi.

Ikke en retur til «steinalderen». «Brogkast kulturen» og behovet for en mer sober livsstil i møte med miljøtrusselen

er blant gjengangerne i encyklikaen. Men opptrer Frans som en moraliserende luditt som fordømmer teknologiske og vitenskapelige fremskritt, og søker seg tilbake til en før-moderne utopi? Nei. Ingen foreslår et «tilbake til steinalderen», forsikrer paven, men gjennom en «kulturell revolusjon» må det moderne mennesket stoppe opp og se verden på en ny måte, for med dette å kunne «ta til oss de positive og bærekraftige fremskritt som er blitt gjort», men også for å gjenoppdage «de verdier og store mål som er blitt feid under teppet grunnet vår uhemmede stormannsgalskap».

Frans' sivilisasjonskritikk innebærer et kritisk blikk på et forbrukssamfunn fylt av eksistensiell tomhet, akkompagnert av en naiv tiltro til teknologiens forløsende effekt, som igjen vanskeliggjør behovet for å «stoppe opp og gjenvinne livets dybder», beklager han. «Dersom arkitekturen reflekterer tidens ånd, er våre megastrukturer og de mange trøstesløse boligblokker et uttrykk for den globaliserte teknologiske ånd, der en konstant flom av nye produkter lever side om side med en trettende monoton», heter det. Denne forbrukssirkelen «kan forvirre våre hjerter og hindre oss fra å verdsette hver enkelt ting og hvert øyeblikk», hevder Frans.

Helhetlig. Encyklikaen handler ikke bare om vern av alt det skapte: planter, dyr, vann og jord, men er et kall til menneskeheten om «en fornyet innsats for å ta vare på hverandre, slik at vi ikke fremstår som en trist familie; vi må ta vare på barna og besteforeldrene med den ømhet som Jesus lærte oss å ha for hverandre», sa paven da han ble bedt om å oppsummere budskapet under et radiointervju med en argentinsk radiostasjon den 8. august.

Dokumentet har derfor en mangefasettert tilnærming til miljøvern, og nevner blant annet abort som en trussel mot naturens balanse («Hvordan kan vi på en troverdig måte oppfordre til beskyttelse av sårbare skapninger, uansett hvor brysomme og ubeleilige de måtte være, hvis vi samtidig ikke beskytter det menneskelige embryo, selv når dets tilstedeværelse er ukomfortabelt og skaper vanskeligheter?»); kritiserer elementer i miljøbevegelsen som tar til orde for å begrense vitenskapelig forskning som truer miljøet, men samtidig godtar embryo-forskning («Det finnes

en tendens til å rettferdiggjøre overskridelsen av enhver grense når det gjelder eksperimentering på menneskelige embryo») og retter samtidig et velkjent spark mot den nye kjønns-ideologien («Det er ikke sunt å forsøke å viske ut forskjeller mellom kjønnene fordi man ikke lenger vet hvordan man skal takle dem»).

Økologisk «omvendelse». Paven henviser flere ganger til sin nevnebros Frans av Assisi, helgenen som «par excellence er et forbilde for omsorgen for de sårbare og en helhetlig økologi, som leves ut i autentisk glede». Miljøhelgenen minner mennesket på at et sunt og naturlig forhold til det skapte og Skaperen «krever en helhetlig personlig omvendelse, som inkluderer erkjennelse av våre feil, synder og mangler – og fører til en hjertefølt anger og ønske om forandring».

Det er det Johannes Paul II kalte for en «økologisk omvendelse», sier Frans. Kristen åndelighet hjelper oss her til å «returnere til den enkelhet som tillater å stoppe opp og verdsette de små ting,

være takknemlig for de muligheter som livet gir oss, å være åndelig frigjort fra de eiendeler som er i vår besittelse, og ikke henfalle til tristhet over ting som vi mangler».

Laudato Si er på hele 180 sider og tar for seg mange komplekse temaer som til stadighet diskuteres både her hjemme og på den globale arena. Tema-tikkens alvor kan imidlertid skape en viss avmaktfølelse for den gjengse verdensborger. Paven råder oss derfor til å ha i mente **Thérèse av Lisieux'** velkjente «lille vei»: Små handlinger betyr noe, og å leve en «helhetlig økologi» består av «daglige enkle gjerninger som bryter med voldens, utnyttelsens og egoismens logikk».

Måtte denne kamp og bekymring for jorden og alt det skapte aldri frarøve oss gleden i vårt håp, avslutter Frans, og minner om at Gud «aldri forlater oss da han ugjenkallelig har forent seg med vår jord, og hans kjærlighet er en konstant pådriver til å finne nye veier fremover. Lovet være Han!»

♦ Katolsk informasjonstjeneste

Pave Frans takkes for klimaencyklikaen *Laudato Si*

Av Ingrid Rosendorf Joys

Søndag 28. juni samlet tusenvis av mennesker seg på Petersplassen for å takke paven for klimaengasjementet og encyklikaen *Laudato Si*. Encyklikaen hadde allerede før den ble sluppet, ført til ny optimisme blant miljøforkjempere over hele verden.

Den 30. juni ble encyklikaen presentert for FN av erkebiskop Bernardito Auza, som er Den hellige stols permanente observatør til FN. Christiana Figueres, som leder FNs arbeid med konvensjonen om klimaendringer, understreket encyklikaens sterke kombinasjonen av moral, vitenskap og politikk, og la til: «Denne kombinasjonen er like kraftfull som den er sjelden.»

I sin åpningstale beskrev kardinal Turkson, president for Det pavelige råd for rettferdighet og fred, bakgrunnen for utarbeidelsen av encyklikaen. Allerede i 2013 hadde pave Frans

snakket med ham om en encyklika om naturlig og menneskelig økologi. I 2014 satte Det pavelige råd for rettferdighet og fred sammen et bredt team av teologer og forskere, og utarbeidet en innledende tekst. Teksten ble sendt til paven, som omarbeidet den etter ulike interne konsultasjoner.

Kardinal Turkson trakk fram fire poeng i sin redegjørelse av encyklikaen:

- 1) «Det er pavens encyklika,» sa han. Mange bidrag er anerkjent i fotnoter, men den større visjonen i dokumentet ble formulert av paven.
- 2) Paven gikk selv ut med deler av innholdet i førsteutkastet til *Laudato Si*. Dette gjorde han i januar i år, på flyet tilbake fra Filippinene, og fravok dermed praksisen med å holde innholdet i pave-dokumenter strengt hemmelig.

OKBs samfunnskontakt Ingrid Rosendorf Joys på klimamarsjen der de takket paven for engasjementet og encyklikaen.

- 3) Encyklikaen henvender seg til «alle mennesker av god vilje», ikke bare katolikker. Grunnen til dette, sier Turkson, er at både problemene ved, og løsningen på, klimakrisen er et felles anliggende, uavhengig av nasjon og religion.
- 4) Encyklikaen er verken en ren teologisk uttalelse, en vitenskapelig rapport eller et politisk dokument. Dokumentet fanger opp både de teologiske, sosiale og politiske ele-

mentene i klimakrisen, og ønsker at mennesker skal meditere over utfordringene vi står i, og vår egne bidrag. Han ønsker en ny samtale om hvordan vi skal løse denne krisen sammen, basert på en dypere bevissthet om vår forankring og gjensidige avhengighet av naturen og hverandre.

Pave Frans inviterer ordførere til klimamøte

Intervju med Stian Berger Røsland, byrådsleder i Oslo Av Ingrid Rosendorf Joys

Pave Frans inviterte ordførere og byrådsledere fra hele verden til Vatikanet i juli i år, for å snakke om klima- og byproblematikk. Byrådsleder i Oslo, Stian Berger Røsland var med, og delte sine erfaringer fra klimaarbeidet i Oslo. St. Olav tidsskrift tok en prat med ham i etterkant av klimamøtet, og Røsland kunne fortelle at han innledningsvis i sin tale, med et smil, gjorde møtet oppmerksom på at han var den første katolske byrådslederen i Norge etter reformasjonen. – Jeg unnlot å si at denne stilingen ble opprettet i 1986, innrømmet Røsland muntert.

Stian Berger Røsland, hva handlet møtet i Vatikanet om?

– Det var to ulike temaer på møtet i Vatikanet, som ble knyttet sammen: klimaendringer og menneskehandel. Hovedbudskapet til paven i klimadiskusjonene var at byene som stadig vokser og opplever mange av klimautfordringene, også har mulighet til å bidra globalt. I dag bor halvparten av verdens befolkning i byer, og denne andelen kommer til å stige i årene som kommer. Dagens byer er ansvarlige for mer enn sytti prosent av verdens klimagassutslipp. Det gir oss som bor og styrer i byer, et ansvar og en mulighet. Mens verdens stater og internasjonale organisasjoner har pro-

blemer med å enes om en ny bindende klimaavtale, kan byenes klimagasskutt bidra til å løse et globalt problem. Dette er også bra for den enkelte by, sier Røsland og fortsetter: – Det er for øvrig interessant å merke seg at når paven inviterer, så kommer alle de store byene, som Rio de Janeiro, Paris og São Paulo, og vi mindre til tross for sommerferie og fulle kalendre.

Hva tar du med deg fra møtet i Vatikanet?

– Det var svært interessant å høre hva de store byene jobber med på klimasiden, og det var spennende å få dele Oslos erfaringer. Det er en oppmuntring å erfare at ting vi gjør i Oslo, også gjøres i andre byer, og at vi på noen områder ser at Oslo går foran med nye løsninger.

Hvilke spesielle utfordringer har byene i Norge på klimafeltet, tenker du?

– I Norge er vi destinasjonsby for mange mennesker som bidrar til vår vekst og utvikling. Dermed blir det ekstra viktig at vi har gode og ordnede forhold som gjør at ingen utbyttes for å bidra til vår vekst. Alle byene, og spesielt de store, må få på plass bærekraftige løsninger som transport, men også trygge lønns- og arbeidsvilkår for innvandrerne.

Det er kanskje her koplingen mellom klima og menneskehandel kommer inn? Paven er svært opptatt av at Laudatio Si ikke bare er en grønn encyklika, men et sosialt dokument. Dette understreket han nok engang under deres møte i Vatikanet. Han sier at «å bry seg om miljøet, er å fremme menneskelig økologi», og han sier videre: «Nei, det er ikke en grønn encyklika, det er en sosial-encyklika. Vi kan ikke

atskille vår omsorg for miljøet fra den sosiale konteksten, menneskets liv. Å bry seg om miljøet er et sosialt anliggende.»

Det han gjør, er å plassere klimaencyklikaen innenfor Den katolske kirkes sosiallære. Sosiallæren er tydelig i sitt forsvar for menneskets verdighet, og understreker at økonomi, teknologi og arbeid er til for mennesket, og ikke omvendt. Selv om ikke sosiallæren er et partipolitisk prosjekt, har den jo politiske implikasjoner idet den sier noe om samfunnet og dets organisering, tar stilling i viktige samfunnsspørsmål. Hva tenker du om det?

– Den norske kirke har blitt kritisert for å ta opp politiske spørsmål, men det ville jo vært pussig om ikke en av de største, for ikke å si den største, moralske autoriteten, kunne adressere vår tids store utfordringer. Kirken må jo ha et bredere samfunnsoppdrag enn å få barn i lørdagskatekese, vie og begrave. Jeg opplever ikke paven som partipolitisk, han evner tvert imot på en god måte å løfte utfordringer og problemer. Her lykkes han bedre enn mange andre, synes jeg. Han går ikke inn på enkeltsaker, selv om jeg riktignok ser at han i USA har fått kritikk fordi han understreker at klimaendringene er menneskeskapt. Men dette er det jo knapt noen, bortsett fra i USA, som er uenig i. Hvordan vi skal løse klimaproblemene, kan være mer kontroversielt. Her bidrar paven til en diskusjon og refleksjon rundt de store spørsmålene. Og, det er jo fascinerende at encyklikaen ble diskutert i de store mediene som New York Times, Financial Times og Washington Post allerede før den kom ut.

Den katolske kirke i Norge har i flere år vært aktiv i klimaarbeidet, både økumenisk, gjennom prosjektet Skaperverk og bærekraft, samt sommerens klimapilegrim (som det kan leses om et annet sted i bladet, red.anm.) og interreligiøst. Vi har vært svært opptatt av såkalt klimarettferdighet – dvs. at Norge og andre rike land som er blitt rike på bekostning av klima, bør betale størsteparten av klimaregningen. Og at fattige land som bærer de tyngste konsekvensene og det minste ansvaret for utføret, bør slippe billigere unna. Hva er din holdning her?

– Oslo er med i et nettverk som heter C40, og består av verdens førti største byer, pluss noen mindre byer som Oslo. Under et av våre møter, i Dar es Salaam, tok byens ordfører ordet og sa: «Ørken er nærmere byen enn da jeg var barn, det er blitt varmere, og klimaet er mer ustabil. Vi har ikke bidratt til dette, det er det dere som har.» Og, det har han jo i grunnen rett i. Da er det naturlig at vi betaler regningen. Det som er et dilemma, er at vi kan bruke enorme ressurser her hjemme som samlet sett har minimal betydning. Derfor må vi også bidra ute, som vi blant annet gjør for å hindre avskoging i for eksempel Sør-Amerika.

Fra kirkens side er vi nok opptatt av at vi skal gjøre begge deler. Som vi tidligere i sommer oppfordret klima- og miljøminister Tine Sundtoft til: Bidra til en rettferdig klimaavtale i Paris, med mer penger og mindre utslipp.

– I C40-nettverket gir vi hvert år ut en katalog med hvilke klimatiltak som gjennomføres i byene; forrige gang var litt over 8000 tiltak i sving i ulike C40-byer. Ingen av byene kjøper kvoter, men ved å løse sine egne problemer bidrar de til den globale dugnaden. Og som en kuriositet kan jeg jo nevne at selv klimafornekterne har dårlige kort på hånden i diskusjonen om lokale klimatiltak. La meg ta et eksempel: Hvis vi reduserer strømforbruket på sykehjemmene i kommunene, får vi en lavere strømrregning. Selv om dette ikke skulle ha en innvirkning på klimaet – noe jeg for øvrig tror det har – så får vi uansett lavere strømrregning, og ressursene våre kan brukes på å løse andre oppgaver. Det samme resonnementet kan føres for mindre eksos, i verste fall blir det mindre luftforurensning, som jo er en god ting.

Paven nevnte under møtet deres det store klimatoppmøtet i Paris (Cop 21) i november og desember i år, og sier

han har store forventninger til en ny klimaavtale. Hva tenker du blir viktig å få inn i en slik avtale?

– La meg først si at det er god nyhet at paven er tydelig på at denne avtalen er viktig. Også kineserne har blitt mer aktive, det er positivt, og jeg tror aksene Washington-Beijing kan bidra positivt under klimatoppmøtet.

Hvilken rolle bør Norge spille?

– Norge spiller en viktig rolle, og vi bør gjøre det. Vi har riktignok en pedagogisk utfordring som ofte blir kommentert: Mange synes det er interessant at Norge er med på klimaarbeidet, når vi samtidig produserer så mye olje. Det er et dilemma. Norge er ikke en stormakt eller EU-medlem, men vi er en energistormakt. Det mener jeg forplikter oss, og det er viktig å få på plass en ambisiøs og bindende klimaavtale i Paris.

Oslo har redusert sine klimagassutslipp med 22 % fra 2013 til 2014, og byen er verdens el-bilhovedstad, for å nevne noen av de positive miljøtiltakene i Norge. Du har også tidligere sagt at vi må være litt tøffe i vår søken etter gode klimalløsninger, tørre å ta noen risikoer. Ditt parti sitter med regjeringsmakt, synes du at de har en framtidsrettet, tøff og tilfredsstillende klimapolitikk?

– Oslos avfallssystem er et godt eksempel på dristig klimapolitikk. Da vi startet vårt biogassanlegg, hadde vi ikke teknologien på plass, men den ble utviklet under utbyggingen. Vi var slett ikke sikker på hvordan dette kom til å bli, men den potensielle gevinsten var så stor at det var verdt risikoen.

Vel og bra, men dette er Oslo kommune. Hva med regjeringspolitikken? Synes du regjeringen har en ambisiøs, dristig og framtidsrettet klimapolitikk?

– Forsterkning av klimaforliket og det å knytte seg til EU, synes jeg er djervt. EU går langt foran mange europeiske stater, og Norge har forpliktet seg til EUs politikk på dette området som et av de første landene.

Stian Berger Røsland fortalte også at Oslo kommune kommer til å være godt representert under klimamøtet, Cop 21. Det kommer også Den katolske kirke. Sammen med det økumeniske og det interreligiøse fellesskapet kommer vi til å støtte opp om en ambisiøs klimaavtale, og holde våre politikere ansvarlige.

Klimapilegrim møtte klimaministeren

OKBs samfunnskontakt, Ingrid Rosendorf Joys, oppfordrer klima- og miljøminister Tine Sundtoft til å gjøre sitt for en rettferdig klimaavtale i Paris i desember.
Foto: Anna Sender

Fredag 14. august møtte det økumeniske Norge klima- og miljøminister Tine Sundtoft. Møtet kom i stand som en del av prosjektet klimapilegrim. Klimapilegrim er kirkenes eget klimatiltak, der tusenvis av mennesker i sommer har gått for å gjøre politikkerne oppmerksomme på at kirkene ønsker en større satsning på klima. Pilegrimsferden startet 7. juni på Nordkapp, og folk rundt om i landet har til sammen gått mer enn 40.000 km, en avstand som tilsvarer omkretsen av jorden, rundt ekvator.

De kristne kirkene rundt om i verden blir stadig mer opptatt av klimasaken, og det foregår klimapilegrimsvandring over hele verden. Vår egen pave Frans har lagt tyngde til dette arbeidet ved å komme med klimaencykliken *Laudato Si*. Kristne fra nord, sør, øst og vest vil samles i Paris til det store og viktige klimatoppmøtet i desember. Etter år med diskusjoner og appeller om klimatrusselen, ønsker nå kirkene i Norge å vise at de er villig til bokstavelig å gå en ekstra mil, og håper regjeringen vil gå den ekstra milen ved å bidra til en rettferdig klimaavtale i Paris med mindre utslipp og mer penger.

«Ta godt vare på skaperverket. Mennesker kan iblant tilgi, men naturen gjør det aldri. Om vi ikke tar vare på miljøet, finnes det ingen annen utvei.» (Pave Frans)

Skaperverket, vårt felles ansvar! Hva kan du gjøre?

Av Aron Halfen, programkoordinator, Caritas Norge

Klimaendringer er igjen høyt på den politiske dagsorden. Pavens lærebrev om klimautfordringene retter seg til alle med sitt budskap om å ta vare på skaperverket. Flom, tørke og storm er i økende grad globale fenomen som gjør at flere kjenner på konsekvensene. Derfor har også Pave Frans engasjert seg i det som omtales som vår tids største utfordring.

«Klimaendringer, tap av biologisk mangfold og avskoging viser allerede den ødeleggende effekten av den katastrofen vi er vitne til.» (Pave Frans)

Pave Frans har kommet med flere initiativ i 2015 for å overbevise verdens politiske ledere om at de må strekke seg lenger for å bekjempe klimaendringene. Med sitt lærebrev om klimautfordringene, «Laudato SI», ønsker han også å engasjere alle mennesker på jorden for å ta vare på vårt felles hjem. Brevet, som først ble offentliggjort i juni, berører de fleste områder av vår tilværelse som kan være med på å øke livskvaliteten, eller forringe skaperverket for oss og våre etterkommere. Det er et budskap om både å handle i beste mening i hverdagen, og om politisk engasjement for en bærekraftig og rettferdig utvikling.

Viktige forhandlinger i desember

Pave Frans snakket med eksperter på en rekke områder før han forfattet lærebrevet. Jordens klima påvirkes av mange kompliserte prosesser og kan ikke uten videre reduseres til enkelte værphenomener. Men forskning som nå ledes av FNs klimapanel, har over flere tiår kunnet vise til en trend med gradvis oppvarming av temperaturen på jorden som gir seg utslag i ulike klimaendringer rundt omkring på kloden. Det vitenskapelige grunnlaget for å kunne hevde at det er menneskelig påvirkning, gjennom utslipp av klimagasser eller drivhusgasser, som er skyld i denne utviklingen, regnes nå som sikkert. Denne kjensgjerningen har imidlertid ennå ikke ledet til nødvendige gjennombrudd i de internasjonale klimaforhandlingene mellom verdens stater. Formålet med forhandlingene er å forhindre farlige klimaendringer som vil true økosystemer, dyr og mennesker. Den neste forhandlingsrunden, COP21, skal holdes i Paris i desember i år.

Hva kan du gjøre?

Stilt overfor et så omfattende og dommedagslignende problem, er den vanligste menneskelige reaksjonen å skyve det fra seg, eller tenke at enkeltpersoner ikke kan gjøre noen forskjell. Men det som trengs, er tvert imot et folkelig engasjement, for å bidra til nye holdninger, bærekraftige handlinger og for å legge press på politikere som representerer folket og i dag tar valg som vi må leve med i fremtiden.

Caritas jobber med klimautfordringene på lokalt, nasjonalt og globalt nivå, både gjennom talsmannsarbeid og gjennom prosjekter knyttet til klimatilpasning. Matvaresikkerhet er en av Caritas Norges hovedsatsningsområder og et felt som er spesielt utsatt for effektene av ulike typer klimaendringer. Det gjelder i alle våre prosjektland i Asia, Afrika og Latin-Amerika, som de siste årene har opplevd mer flom, tørke og kraftige stormer. Derfor blir klima et viktig tema for Caritas i 2015 og i årene som kommer. Dersom du ønsker å engasjere deg, kan dette gjøres som frivillig for Caritas' arbeid og som fast giver til våre prosjekter.

Nytt håp

Det gir nytt håp til klimaforhandlingene at det nå er enighet mellom FNs

medlemsland om Bærekraftsmålene. Det har foregått forhandlinger over flere år om de nye målsetningene for verdens utvikling ettersom Tusenårsmålene løper ut i 2015. Prosessen rundt Bærekraftsmålene har vært veldig inkluderende og viser at det er mulig å enes om vanskelige spørsmål som berører alle nålevende og fremtidige generasjoner. Caritas jobber for et tilsvarende godt og inkluderende utfall i Paris.

Fakta:

De internasjonale klimaforhandlingene

- Forhandlinger mellom verdens stater for å enes om en internasjonal klimaavtale.
- Den forrige avtalen, Kyoto-protokollen, utløp i 2012, og en ny avtale er ennå ikke fremforhandlet. Etter planen skal en ny avtale ferdigstilles i Paris i desember 2015.
- Under klimaforhandlingene er det satt et mål om å begrense den globale oppvarmingen til to grader fra førindustriell tid, for å unngå farlige og ukontrollerbare klimaendringer.
- Målsettingen forutsetter at verdens stater reduserer det samlede utslipp av klimagasser. Det er imidlertid ikke enighet om hvordan dette skal gjøres.

Klimaendringer og klimatilpasning

- Temperaturen på jorden har økt med 0,85 grader siden førindustriell tid som følge av økende utslipp av klimagasser, hovedsakelig gjennom bruk av fossil energi som kull og olje.
- Temperaturøkningen medfører klimaendringer som gir utslag i form av økt nedbør, flom, tørke og kraftigere stormer. Noen land er mer berørt og sårbare enn andre, spesielt i sør.
- Konsekvensene av klimaendringer er merkbare allerede i dag og vil fremover kunne medføre at noen områder blir ubeboelige, betydelig redusert matproduksjon og kollaps av økosystemer. Klimaflyktninger kan bli en stor utfordring, spesielt i Asia og Afrika.
- Klimatilpasning handler om å gjøre valg som reduserer de negative konsekvensene av klimaendringene og utnytte de positive konsekvensene.

Oskar Romero endelig saligkåret

Av p. Per Einar Odden

*Erkebiskop Oskar Romero ved messe i San Salvador 1979.
Ken Hawkins/ZUMA Press/NTB scanpix.jpg*

Den salvadoranske erkebiskopen Oskar Romero (1917–80) ble saligkåret den 23. mai 2015 i El Salvadors hovedstad San Salvador med nesten 300 000 troende til stede. Veien dit har vært både lang og kronglete.

Óscar Arnulfo Romero y Galdámez ble født i august 1917 i Ciudad Barrios i El Salvador. Han vokste opp i et land hvor 40 % av landet ble eid av tretten familier. Han gikk på offentlig skole i tre år, og deretter fikk han privatundervisning til han var tretten år gammel. Hans far ønsket å lære sønnen et håndverk, ettersom studier i El Salvador sjelden førte til noen ansettelse, så han sendte gutten til en snekker. Men samme år besøkte en prest byen og inviterte ham til å tre inn på seminaret. Hans far var imot dette, men ett år senere begynte Oskar på gutteseminaret i San Miguel. Derfra fikk han i 1937 fortsette på det nasjonale presteseminaret San José de la Montaña i San Salvador. Men etter bare syv måneder ble han sendt til Roma for å fortsette sine teologistudier på Gregoriana, hvor han tok lisensiatgraden i teologi. Mens han var i Roma, brøt Andre verdenskrig ut.

Han ble presteviet i april 1942 i Roma. Deretter fortsatte han studiene for å ta en doktorgrad i teologi. Men i

1943 ble han kalt hjem av sin biskop, like før avhandlingen var ferdig. Etter hjemkomsten til El Salvador feiret Oskar i januar 1944 sin første messe i Ciudad Barrios. Han begynte å arbeide i et sogn, men vendte snart tilbake til San Miguel som direktør for bispedømmet. Han ble værende i San Miguel i over tyve år og hadde ulike embeter og var kjent for sine fengslende og lidenskapelige prekener. I april 1967 ble han utnevnt til Monsignore og sekretær for bispekonferansen i landet, noe som betydde at han måtte flytte til San Salvador. Der bodde han i seminaret San José de la Montaña, hvor han

I februar 1977 innvilget pave Paul VI avskjedssøknaden fra erkebiskopen av San Salvador etter 38 år i embetet. Samtidig utnevnte han biskop Romero til ny erkebiskop. Utnevnelsen ble møtt med overraskelse og til og med forferdelse. Alle trodde at den forrige erkebiskopens etterfølger ville bli hans hjelpebiskop.

Og de fikk sin ønskekandidat. Men det var mange prester som var skuffet, spesielt de prestene som åpent stilte seg på marxismens side. De fryktet at Romeros konservative ry ville virke negativt på frigjøringssteologiens engasjement for de fattige.

Men den konservative fløyen i Kirken og de rike familiene hadde en annen kandidat som de trodde ville få en slutt på den nye pastorale holdningen som hadde slått rot, nemlig Oskar Romero.

møtte jesuitten Rutilio Grande, som ble hans nære venn.

I 1970 ble den 53-årige Romero utnevnt av den salige pave Paul VI til hjelpebiskop i San Salvador. Han ble bispeviet i juni 1970 av den pavelige nuntius, mens medkonsekratorene var hans forgjenger og hans etterfølger som erkebiskop av San Salvador. Seremonien fant sted i gymnastikkhallen på en videregående skole i byen. I 1974 ble han utnevnt til biskop av Santiago de María, en fattig landsens region.

Romeros nære venn var den progressive jesuittpresten Rutilio Grande, som arbeidet for de fattige landarbeidernes rettigheter. Dette så lokale landeiere som en trussel mot deres makt, og p. Grande hadde også kritisert regjeringen for aksjoner som forsøkte å bringe salvadoranske prester til taushet. Lørdag den 12. mars 1977 kjørte p. Grande sammen med to andre på vei til kveldsmesse, da de alle tre ble drept av maskingeværild fra et bakhold.

Da Romero fikk høre om drapene, dro han til El Paisnal, hvor de døde var

blitt lagt, og feiret rekviemmesse for dem. Etterpå tilbrakte han flere timer med å lytte til lokale landarbeidere, og flere timer i bønn. Romero sa senere: «Da jeg så på Rutilio som lå der død, tenkte jeg: *Hvis de har drept ham for det han gjorde, må også jeg gå den samme veien.*» Dette var tre uker etter hans innsettelse som erkebiskop. Begravelsen fant sted i katedralen dagen etter mordet, foran store menneskemengder.

Søndagen etter avlyste Romero samtlige messer i erkebispedømmet i protest mot mordet og inviterte i stedet til en messe i katedralen i San Salvador. Mer enn 150 prester avlyste også sine messer, mens mer enn 100 000 troende besøkte katedralen og hørte erkebiskopens preken, hvor han mænte til en slutt på volden.

Etter mordet på p. Rutilio viste Romero en radikalisme som ikke hadde vært til stede tidligere. Han talte mot fattigdom, sosial urettferdighet, drap og tortur.

I oktober 1979 ble El Salvadors president avsatt av en junta, og flere påfølgende juntaer styrte landet til mai 1982. Voldsbølgen eskalerte og utviklet seg til borgerkrig (1979–92). Romero mottok en rekke dødstrusler, men han ville ikke forlate sitt folk. Romero hadde fått en enorm tilhengerskare i El Salvador, hovedsakelig gjennom kringkastingen av hans ukentlige prekener over hele landet. Romero holdt sin siste søndagspreken den 23. mars 1980. Der sa han blant annet:

«Jeg vil gjerne komme med en spesiell appell til mennene i hæren, og spesielt til nasjonalgardens, politiets og de militæres rekker. Dere dreper deres egne brødre, mot Guds lov som sier: Du skal ikke slå i hjel'. Ingen soldat er forpliktet til å adlyde en ordre som er imot Guds lov. I Guds navn bønnfaller jeg dere, trygler jeg dere, beordrer jeg dere i Guds navn: Stopp undertrykkelsen!»

Mandag den 24. mars 1980 ble den 62-årige erkebiskop Oskar Romero skutt mens han feiret messe i et lite

Ca. 300 000 katolikker feirer saliggjøringen av erkebiskop Romero i San Salvador den 23. mai 2015. Nelson Duenas/Afp/NTB scanpix

kapell i et hospital. Det skjedde ved alteret rett etter prekenen, da en bevæpnet mann kom inn bakerst i kapellet og skjøt erkebiskopen med et enkelt skudd i hodet. Den 30. mars 1980 ble Romero gravlagt i sin katedral med mer enn 250 000 sørgende fra hele verden til stede. Mordet på erkebiskop Romero vakte betydelig oppmerksomhet over hele verden. Ingen ble noensinne straffet for det, men morderens oppdragsgiver var sannsynligvis militær. Mye tyder på at Roberto D'Aubuisson ga ordre til den tidligere kaptein Saravia om å myrde Romero.

Under sitt første besøk til El Salvador i 1983 ba pave Johannes Paul II ved Romeros grav, til tross for opposisjon fra regjeringen og fra enkelte innen Kirken.

Prosessen for Romeros helligkåring ble åpnet i San Salvador i 1990 og senere fortsatt i Vatikanet. Men den ble flere ganger blokkert, fordi Romero ble mistenkt for å være en representant for frigjøringssteologien. Blant de skarpeste kritikerne av en saligkåring for Romero var den kolombianske kurie kardinalen Alfonso Lopez Trujillo (1935–2008). Pave Benedikt XVI friga prosessen i desember 2012, og pave Frans ga den nok et skyv fremover kort etter at han ble valgt i mars 2013. I begynnelsen av februar 2015 anerkjente pave Frans Romero som martyr og åpnet dermed veien for en saligkåring.

Romero ble ikke i egentlig forstand drept «av hat til troen», slik standardformuleringen lyder. I stedet døde han «av hat til en Kirke av Andre Vatikankonsil, som offentlig stiller seg på de fattiges side», erklærte erkebiskop Paglia, saligkåringens prosessens postulator. Forståelsen av en Kirke på vandring, som tjener de fattige, ble hatet blant de ekstreme høyrepartiene i El Salvador. Fra nå av har Kirken en bredere og dypere forståelse av martyriet. Mens den tidligere bare betraktet dem som uttrykkelig ikke fornektet sin tro, som martyrer, anerkjenner Kirken i dag også dem som blir drept av solidaritet med sin neste eller av kjærlighet til fred eller rettferdighet, som martyrer.

Romero blir nå anerkjent av alle som en universell personlighet. En statue av ham står på fasaden av Westminster Abbey, og FN har erklært hans dødsdag 24. mars til «Internasjonal dag for retten til sannhet om alvorlige brudd på menneskerettighetene og for ofrenes verdighet».

Ved avslutningen av generalforsamlingen i Caritas Internationalis, Caritas-nettverket med rundt 165 medlemsorganisasjoner verden over, i Vatikanet den 17. mai 2015, ble det kunngjort at Oskar Romero blir skytshelgen for Caritas Internationalis.

«En ånd av hengivenhet og kjærlighet til Gud

og hans Kirke på jorden»

Av Ewa Bivand

På Florida i 1950-årene – fra søster Maria Meretes samling.

Den Norske Søsterkongregasjon av Den Hellige Franciskus Xaverius ble stiftet av biskop Fallize i 1901 med moderhus i Bergen. Søstrene skulle tjene på sykehus og skoler i Norge. Og det gjorde de i Bergen, Arendal, Stavanger, Hønefoss, Haugesund og på Voss. Nå er det bare noen få søstre igjen, og det er fare for at en viktig og stor del av Den katolske kirkes historie, og også Norges helsevesens- og kvinnehistorie, er i ferd med å gå i glemmeboken.

Når man ser tilbake på Franciskus Xaverius søstrenes historie, deres liv og tjeneste for kirken og de trengende mennesker i Norge, så er det klart at vi fortsatt har mye å lære av dem. Og vi trenger denne lærdommen mer enn før. Det som søstrene forteller om sitt kall og om sitt liv, kan være en viktig peker, en viktig veiviser og øyeåpner for nye generasjoner.

Å lytte til Gud

Først og fremst lærer vi hva det betyr å tro og å stole på Gud uten begrensninger. Å akseptere det ukjente, å bli sendt dit man trengs uten å stille unødvendige spørsmål, uten å miste tid ved å bekymre seg på forhånd. Vi lærer at Gud kan kalle på forskjellige, ofte uventede måter, og at Guds plan finnes bak mange tilsynelatende tilfeldige hendelser.

Sr. Ellen fra Nederland fortalte at tanken om kallet ikke kom med én gang. Da moren hennes en gang leste en artikkel om søstrenes jubileum og nevnte kloster som et mulig valg for henne, så tenkte den unge Petronella: «Jeg i kloster? Aldri i livet!» Men kanskje nettopp denne jubileumsannonsen var det kornet som begynte å spire ... og Gud og St. Olav førte henne

til Franciskus Xaverius søstrene. Da hun kom på besøk til søstrenes postulanthus, foreslo forstanderinnen, sr. Maria Magdalena, at hun skulle være med inn i kapellet og be sammen med de andre. Mens de knelte foran bildet av den hellige Olav, så kom det plutselig for henne – «Her må jeg være!»

Og søster Ellen fulgte denne indre stemmen. Hun valgte å gå i kloster og ble først postulant i Nederland. Krigen gjorde at hun ikke kunne komme til novisiatet i Norge så fort som hun hadde ønsket seg. Men sent i oktober 1945 tok hun flyet fra Amsterdam til Fornebu (Oslo). Det var et militærfly som brakte sr. Ellen til Norge. Det fantes ikke noen passasjer seter – alle passasjerene, det vil si sr. Ellen, 4 noviser og sr. Martine og en passasjer til, måtte sitte på metallkasser på gulvet med ansiktene mot hverandre. Det var det første flyet som kom fra Nederland til Oslo etter 2. verdenskrig, og på Fornebu ventet pressekorpsset med det norske flagg, til søstrenes overraskelse. Det var 25. oktober 1945; bare en uke senere gikk sr. Ellen i seks dagers retrett, og den 6. november ble hun ikledd novisedrakt og begynte den første delen av novisiatet i Sylling.

Sr. Mary kom til Norge fra Irland, og det er vanskelig å si om det var hun som valgte Norge eller om Norge valgte henne. Det er Gud som kaller, og det er Han som legger planer for oss, sier sr. Mary. Og planen for sr. Mary var Norge.

Tenk at en ung irsk student på et studenthjem i Dublin treffer en norsk nonne som kom dit med lysbilder fra Norge, med en lysbildeprojektor, som på den tid var topp moderne utstyr som vår unge student aldri hadde sett før.

Og tenk at denne gjesten fra Norge, sr. Åse, forstuet foten sin og dermed trengte hjelp til å frakte dette utstyret til en foredragssal hos søstrene på det katolske sykehuset St. Martins i Dublin. Vår unge student tilbyr hjelp, og dermed får hun anledning til å se lysbildene fra Norge og høre på foredraget, og i tillegg fungere som en *ad hoc*-assistent for sr. Åse. Søsteren forteller om kirken i Norge og særlig om Franciskus Xaverius søstrene.

Unge Mary fikk se kartet over Norge, og fikk høre at man måtte reise to timer eller mer for å komme til messe! Og at de trengte søstre fra utlandet! Det var mange flotte bilder som viste søstrene i aktivitet. På Florida sykehus, på St. Paul skole, en søster som var sakristan, en organist, søstrene i kirkekoret. Og så kom bildene med søstrene på Bestemorsminde, søstrene som plukker bær og som går på tur. Det var også bilder fra kirken og fra Kristi Legemsprosjeksjon, men søstrenes kommunitet gjorde det største inntrykket på studenten Mary. Da en sykepleier etter foredraget spurte henne «Er du også postulant?», så svarte unge Mary «Ikke enda». Ikke enda. Tanken om sr. Åse og de norske søstrene kommer tilbake, og Mary skriver til Norge for å høre om en mulighet til å tre inn i kloster. Hun avbryter studiene i Dublin, kommer til Oslo og begynner med språkoppklæring og deretter med en norsk sykepleieutdanning hos St. Josephs søstrene.

Blant de få norske jenter som fant veien til klosteret, er sr. Astrid. Som mange katolikker i Norge kom hun fra en blandet familie, med en katolsk far, opprinnelig fra Tyskland, og en mor som konverterte til katolisismen og oppdro barna katolsk. Familien bodde

i Bergen. Unge Astrid gikk ikke på St. Paul skole, men først på Laksevåg skole og deretter på Møhlenpris skole. Her må det nevnes at hun var bare 8 år gammel da flyalarmen gikk på Laksevåg den 4. oktober 1944. Tilfluktsrommet som hennes klasse ble tildelt, viste seg å være brukt til noe annet, slik at elevene måtte gå et annet sted i kjelleren. En kan si heldigvis, siden det opprinnelige tilfluktsrommet ble bombet.

Det var i ungdomsdager etter krigen og tidlig i 1950-årene at Astrid ble et av de ivrige medlemmer i ungdomslaget i St. Paul menighet. Det var mye prat og planlegging av turer, både innenlands på utenlands, for eksempel til katolsk samling i Firenze og Roma i 1957, som pave Pius XII hadde kalt inn til, og hvor over 3000 ungdommer var til stede.

Men det var ikke ungdomsaktiviteter som førte unge Astrid til kloster – det var da hun begynte å jobbe på kontoret på Florida sykehus og møtte søstrene i deres hverdag på sykehuset, at tankene om å tre inn i kloster kom. Søster Astrid måtte først gjennom klosterhuset i Nederland før hun begynte novisiatet i Bergen.

For å høre Guds stemme, for å høre at Han kaller deg er det viktig å lytte. Viktig å be. Sammen og alene; systematisk og med ydmyk holdning, men også med dyp tro at vi blir hørt, men Guds veier er ikke alltid våre veier ...

Kallet er fostret av et fromt liv

Sr. Mary er ikke i tvil – kallet er fostret av et fromt liv. Med sekulariseringen og den nå populære frie oppdragelsen er det ikke så rart at unge mennesker ikke engang tenker på kall. Da hun var ung, ble man oppdratt til selvbeherskelse, til å være i stand til å fornekte seg selv. Man hørte ikke noe om krav, om selvrealisering. Allerede i familien lærte man å be, Fader Vår, Hill deg Maria, de små skuddbønner. Rosenkrans. Man bad sammen om kvelden rundt kjøkkenbordet eller salongbordet. Det var ikke TV eller mobil, iPad, eller PC, man var ikke *online*. Det som er viktigst – bønne – kom først. Sr. Mary er overbevist om at litt selvdisciplin og faste vaner er viktige. Hvis det ikke er en vane å be, så er det så lett å utsette det og å utsette det. Det er naivt å tenke at man skal be regelmessig uten at man har lært det og satt det i et system. Dette betyr ikke tvang, men dette er hjelpemiddel som er nødvendig, sier sr. Mary. Uten det er

ikke klosterlivet et alternativ lenger for de fleste unge mennesker.

Mot til å ta utfordringene

Når man ser på søstrenes liv, er det klart at vi av dem kan lære betydningen av de dydene og verdiene som er ikke så populære i dag, men som gir mening til livet: mot, tålmodighet, standhaftighet, selvfornektelse.

Mot til å ta utfordringene; tålmodighet i møte med medmennesker; standhaftighet til å stå på tross for uvær og vanskeligheter; selvfornektelse og måtehold i å sette andres behov foran mine egne, i å si nei til min egen egoisme, til å avgrense mine ofte ubegrunnede materielle behov.

Etter novisiatet og etter at de evige løfter ble avgitt, ble søstrene plassert der det var behov for dem. Det kunne være på Florida sykehus i Bergen, eller i Stavanger, eller i Arendal. Noen, som søster Ellen, jobbet på kontoret og lærte mer om administrasjon; andre fortsatte med realskole og sykepleieutdanning, som sr. Astrid og sr. Mary. Søster Ellen ble sendt til ordenshuset i Tyskland, hvor hun fullførte 3-årig kateketisk-pedagogisk studium for å kunne fortsette som kateket i Norge.

Hva lydighet betyr

Når søstrene forteller om sitt liv, om flytting fra sted til sted både i Norge og utland, så begynner man å forstå hva lydighet betyr. Man velger ikke selv, i alle fall hadde man ingen mulighet til det den gang. Man adlyder og utfører sin tjeneste der man er sendt. Og det viser seg ofte, som i sr. Marys eksempel, at det har sin mening, selv om vi ikke klarer å se det med det første. Man må tro, man må stole på Gud og de overordnede, for å kunne se meningen senere. Denne flyttingen betyr at mange av søstrene ikke var i stand til å slå røtter noe sted. Kanskje de som jobbet noen år på skolen, eller var knyttet til menigheten en stund, men hvis man må begynne på nytt igjen og igjen, så lærer man å ikke lage for mange bånd, ikke få nære forhold med legfolk. Man må være forberedt på å være på veien, til å være pilegrim og til å bli sendt på veien når det trengs. Som sr. Ellen uttrykte det: «Jeg ble vant til å føle meg hjemme alle steder, men ikke å slå røtter for dypt. Men det er viktig at man ikke tenker for mye på små ting. Ting er bare ting, de kommer av seg selv. Man treffer fantastiske mennesker der og da, og de ble ikke glemte. Men det er

viktig å huske at hvis man kjenner Gud, så har man et hjem overalt. Og i tillegg har søstrene moderhuset og medsøstre, de er deres familie.»

Likevel, når man hører hvor mange ganger de måtte flytte, så er det, for oss utenfor klostermuren, litt vanskelig å forstå hvorfor det i alle tilfeller var nødvendig. Noen ganger var det kanskje ikke helt planlagt, noen ganger var det en «kriseløsning», ville man si i dag, og noen ganger forandret verden seg og tvang frem nye løsninger. Sånn var det med sr. Mary når sekularisering også kom til Irland og det ikke var mulig å få rekruttert noen kandidater til klosteret, mens søstrene samtidig ble presset av de offentlige bestemmelser i Norge til å bygge på Voss.

Hvordan bli en norsk katolikk selv om man er ikke etnisk norsk

De færreste av søstrene i denne norske kongregasjonen var etnisk norske. Ikke så rart i et land med meget få katolikker. La oss ikke glemme at det bare var 1470 katolikker i Norge i 1900 og bare ca. 4000 i 1970. Da sr. Mary for første gang kom til St. Paul kirke til en morgenmesse, var der bare to troende lekfolk til stede – en nokså stor overraskelse for en jente fra Irland! «*Where are all the people?*» spurte hun den gang.

Søstrene måtte lære norsk fra dag én. Det var et prinsipp – siden de skulle tjene i Norge og er en norsk kongregasjon, snakket de dermed norsk i huset. Sr. Mary forteller at hun allerede ved det første måltidet lærte å si «takk for maten» og navn for alt som var på bordet. Søstrene brukte alle anledninger til å lære mer både av språket og kunnskap om landet, for eksempel gjennom korrespondansekurs, eller gjennom arbeid sammen med nordmenn og i tjeneste. Gjennom å lese aviser og bøker. Gjennom å ha kontakt med folk i nabolaget. Sr. Mary var blant annet ansvarlig for å leke med barn på Florida sykehus mens de ventet på mandeloperasjon. Hvem lærer man språket best fra i begynnerfasen? Nettopp fra barna!

Gleden ved å leve et enkelt liv

Vi kan også lære glæden ved å leve et enkelt liv og ved å jobbe for andre av søstrene. Som sr. Mary pleier å si: «Vi må se på jobbene våre som om det var en hobby – da er det aldri kjedelig eller slitsomt! Da er det alltid gøy!»

■

Tre katolikker og deres forhold til kirken

Av Georg Fredrik Rieber-Mohn

Denne sommeren har jeg gjenoppdaget Ørnulf Ranheimsæthers (1919–2007) glitrende essayistikk, som i sin tid ga ham utmerkelsen Fritt Ords Honnør. Ranheimsæther var først og fremst billedkunstner – grafiker og bokillustratør. Men det er som skribent i filosofiske og religiøse emner han har gjort sterkest inntrykk på meg. Det var min onkel, dominikanerpater Hallvard Rieber-Mohn, som for ca. 50 år siden gjorde meg oppmerksom på den ruvende essaysamlingen «Om tro og vantro», som utkom første gang i 1952, og som ble utgitt på ny i 1998. Den burde for øvrig være obligatorisk lesning for sekulære, kirkefremmede humanister.

Ranheimsæther er en dyp tenker, med lysende innsikt i det kristne frelsesmysterium og i den katolske liturgi som refleks av dette mysterium. Samtidig har han en logikk og underfundig humor som minner om Chestertons. Men her skal jeg nøye meg med å se hvordan han ser på Kristi lidende kirke – den kirke som kontinuerlig lider under sine representanters menneskelige svikt og ufullkommenhet. Han skriver: «Så kan alle Kirkens synder, svakheter og dårskaper anfekte oss kanskje til grensen av vår bæreevne, og vi ser helgener lide til blods under dens fornedrelse, men dypere sett kan den ikke forbause oss, for selv bærer vi med oss den troløse Judas og den feige Peter, den maktlystne kirkeherre og den vellystige renessansefyrste i vårt eget hjerte». Og han fortsetter: «Vi vet at etter sine forutsetninger kan et overgrep gjort i Kirkens navn bli verre enn alle verdens forbrytelser». Så peker Ranheimsæther på at Kristus selv har forutsagt elendigheten: «Det er nødvendig at forargelsen kommer, men ve den ved hvem forargelsen kommer!».

I fortsettelsen viser forfatteren sin genuine kjærlighet til kirken: «Paradoksalt nok kan derfor utviklingen bli den at fra å elske Kirken

på tross av dens svakheter og synder, kan man gå over til å elske den, jeg hadde nær sagt på grunn av dem. Først ved å ta inn over oss, forbeholdsløst i deres fulle omfang, løses vi fra en avguderisk forlatelse på Kirkens rent menneskelige side, dens ytre suksesser, dens glans i verdens øyne. Da er man ikke lenger bundet til om Kirken går frem eller tilbake, opp eller ned. Man slår seg til ro med at den Kirke vi kjenner, det er nu engang ikke Herlighetens Kirke, men syndernes, den stridende.»

Så har vi konvertitten Ola Tjørhom, teologen som nylig utga en bok med et kritisk blikk på Den katolske kirke, under tittelen «Fornyelsen som forsvant». Her skrives det om den forrige pavens «modernitetsfiendtlige og splittende regime», om en «bredt anlagt pavelig myteproduksjon», om paveembetets «snikende ufeilbarlighet», om kirkens «demokratiske underskudd», om «pavedyrking», om «helgenindustriens comeback» osv. Men det mest påfallende er kanskje skepsisen til den nåværende pave Frans, som gjennomsyrer teksten, og gir seg blant annet dette utslag: «Da han ble valgt, dediserte han embetet sitt til Vår frue av Fatima. Og 13. oktober 2013 innviet han hele menneskeheten til Den hellige jomfru, igjen med Fatima i fokus. Det store flertallet av verdens befolkning som sokner til andre trosretninger eller ikke har en religiøs tro, ble ikke spurt om hva de syntes om et slikt initiativ». Dette er for meg et eklatant eksempel på hvordan forfatteren tolker kirken og paven utelukkende med et mistenksomhetens blikk. Han ser pavens utsagn som et slags konfesjonelt overgrep, som et utslag av katolsk imperialisme. For katolikker flest er det eneste naturlige å forstå pave Frans slik at han ber Den hellige jomfru gå i forbønn for menneskeheten. Verken mer eller mindre.

Men Tjørhom stopper ikke der, han ser jo seg selv som modernitetens talsmann. Han uttrykker også «tvil og skuffelse» blant annet fordi pave Frans har «konservative holdninger» innenfor familie- og samlivsetikken. Hva annet kunne han vente? Med ekteskapet mellom mann og kvinne som sakrament, og som den eneste gyldige ramme for seksuelt samliv, er Den katolske kirke læremessig bundet

i en tradisjon som ingen pave uten videre kan endre. Det går imidlertid an å se pavens nyanserte uttalelser om andre samlivsformer i et mer forsonlig lys, og da ikke som tegn på teologisk nyorientering, men som et mildnet syn og mer forståelsesfullt syn på menneskelig og syndig atferd innenfor dette følsomme og vanskelige området, hvor ekte kjærlighet følger veier som kirken for raskt og for sterkt har fordømt.

Dersom Tjørhom skulle skrive mer om den kirke han har konvertert til, har jeg en ønsketittel: «Hvorfor jeg ble katolikk». Jeg vet at mange ville se frem til en slik bok. Og jeg forventer hverken humor eller underfundighet, som ikke er påfallende til stede i det jeg hittil har lest.

Jeg vender meg til en tredje katolikk. Den internasjonalt kjente dramatiker Jon Fosse har som kjent nylig konvertert til katolisismen. Og han er blitt dybdeintervjuet av teologen og konvertitten Eskil Skjeldal i boken «Mysteriet i trua». Det er givende lesning. Fosse lodder dypt i sine refleksjoner om den katolske tro og veien frem til den. Og han er slett ikke ukritisk til den kirken han nå tilhører. Men hans kritikk er organisk forbundet med respekt for, og jeg tør si kjærlighet til, kirkens egenart og essens. Han sier: «Kyrkja har sin sakrale tradisjon, og sin menneskelege. Og den menneskelege må, for å seia det slik, verta meir menneskeleg. Men når det er sagt, så er styrken til Den katolske kyrkja ikkje minst at ho har stått imot allslags tidsprega skifte og vyar. Som ein eller annan sa, er fem hundre år relativt kort tid i det katolske perspektivet». Og han fortsetter: «Det er mellom anna gjennom å flagra med tidsånda dei protestantiske kyrkjene har øydelagt seg sjølve». Også den katolske tradisjonen omtaler Fosse: «Tradisjonen held på ein måte trua oppe. Den lange ubrotne tradisjonen, attende til Peter, fjellet, er utruleg fin å tenkja på og å tenkja seg som ein bitte liten lekk av. I motsetnad til å tenkja seg som del av ein tradisjon som går attende til Luther».

Tre katolikker, ulike personligheter og ulike bøker. Alle utfordrer oss, om enn på forskjellig vis.

Caritas Infosenter trenger flere frivillige

Spanske Ignacio Lara Antunez sto uten jobb da han fikk veiledning og råd ved Caritas Infosenter i Oslo. Nå jobber han frivillig ved siden av vanlig jobb for å hjelpe andre arbeidsinnvandrere i samme situasjon.

Av Trine Lejon og Birgit Vartdal,
Caritas Norge

– Jeg ønsker å gi noe tilbake, og det føles godt å hjelpe andre, sier Ignacio Lara Antunez (36). Én dag i uken kommer han til Caritas Infosenter i Oslo og hjelper mennesker som trenger veiledning på sitt morsmål, til å finne seg til rette i det norske samfunnet.

– Mange trenger omtanke. Jeg forteller dem at de kan klare det, at jeg for fem år siden satt i den stolen de nå sitter i. Å lære norsk er viktigere enn de ofte tror, derfor råder jeg dem til å bruke 60 prosent av tiden sin på å lære norsk og 40 prosent på arbeidssøking, forklarer Ignacio.

Skrev 10 000 søknader

Tidligere bransjesjef i Deutsche Bank i Spania skrev over 10 000 jobbsøknader i løpet av sine fem år i Norge. Men han fikk ikke ett eneste svar. Det skulle vise seg å være langt tøffere å finne arbeid enn han hadde forventet. Med solid utdannelse og en internasjonal karriere, var han trygg på at han ville finne seg arbeid i Norge i løpet av kort tid. Selv om han gikk

på gratis norskkurs, mestret han langt fra språket godt nok til å arbeide i sitt fagfelt på norsk.

– Jeg tenkte at det måtte være en fordel med internasjonal erfaring. Da et firma fikk se CV-en min ble, de svært positive. Helt til de spurte om jeg kunne norsk. Uten norskkunnskaper kan jeg ikke kommunisere med kunder.

Det var da han møtte sin norske kone i Spania noen år tidligere, at de bestemte seg for å flytte sammen til Norge. Men etter utallige søknader og henvendelser, sto han fortsatt uten arbeid. Over ett år var gått, og han hadde ikke lenger oppsparte midler.

– Frustrasjonen min vokste. Jeg gråt og snakket mye med kona mi om hva jeg skulle gjøre. Jeg tenkte: Skal jeg kanskje gi opp alt og dra tilbake til Spania?

Rådet til å lære seg norsk

Ignacio hadde hørt om Caritas Infosenter i Oslo av bekjente. Da han besøkte senteret, fikk han hjelp og veiledning.

– Caritas hjalp meg, og jeg fikk gode råd om hva jeg kunne gjøre i min situasjon. Jeg fikk høre at å beherske norsk var avgjørende for å få seg jobb. De foreslo at jeg kunne prøve å få jobb i barnehage. Det ville gi meg norsk arbeidserfaring og kunne også være en positiv måte å lære meg norsk på. En måned etter fikk han jobb som barnehageassistent i en spansk barnehage i Oslo. Ved siden av gikk han på et gratis norskopplæringstilbud i Oslo. Her møtte han flere arbeidsinnvandrere fra Europa.

– Noen kom til Norge med 2000 euro og trodde de skulle få jobb sånn! (Ignacio knipser med fingrene.) Men det gikk ikke. Husleie og depositum i Norge er kostbart. Noen av dem klarte seg i Norge bare én uke. Jeg så dem aldri igjen.

Fant relevant arbeid

I dag har han fått jobb i en regnskapsbedrift og bidrar frivillig en dag i uken ved senteret. Selv om han har en mastergrad i bank og finans, er han takknemlig for den tiden han fikk jobbe i barnehage.

– Jeg ser på de tre årene som barnehageassistent som et svært positivt miljøskifte fra finansverdenen. Jeg lærte mye av barna. Det var nettverket jeg fikk etter at jeg lærte norsk, som hjalp meg med å finne jobben jeg har i dag. Jeg kom meg ut av isolasjonen og ensomheten, og jeg ble kjent med nye mennesker.

Ønsker flere som Ignacio

Caritas Infosenteret i Oslo trenger flere frivillige, gjerne ressurssterke innvandrere, som Ignacio, som vet hvordan det er å være i ny i Norge og har gått gjennom den samme prosessen. Det gir god hjelp til selvhjelp.

– Folk med samme bakgrunn og historie har en fordel av å kjenne til hvordan det er å være ny i Norge og hva som skal til for å lykkes. Vi er svært takknemlige for at veiledningen vi tilbyr, gir noen ønske om å jobbe frivillig hos oss når de har etablert seg i Norge, sier daglig leder ved Infosenteret Sigrid Westeng Odde.

Ignacio Lara Antunez forteller at det var hjelp og støtte fra svigerfamilien som gjorde at han ble værende i Norge i den vanskelige tiden.

– Jeg samlet alt jeg hadde av pågangsmot til å fortsette. Denne erfaringen har gitt meg visshet om at jeg takler og tåler motgang. Det har gjort meg sterk, og det er ganske deilig, sier han og ler. – Jeg har nesten begynt å glemme spansk.

Caritas Informasjons- og ressurscenter (2014)

- 8211 besøkende
- 4195 individuelle veiledningssamtaler
- 54 prosent av veiledningssamtalene var med nyankomne (< 6 mnd.)
- 46 prosent av veiledningssamtalene var med bofaste arbeidsinnvandrere (> 6 mnd.)
- 29 prosent av de besøkende var kvinner

Bli frivillig!

Caritas trenger frivillige flere steder og har informasjonscentre i:

- Oslo
- Drammen
- Bergen
- Stavanger

Ønsker du å bidra, ta kontakt med Caritas Norge (caritas@caritas.no) Ta også kontakt med menigheten der du bor, om du ønsker å gjøre en innsats for andre!

Tro og liv

Av Bjørn Are Davidsen

Det er ingen grunn for kristne til å la seg overraske av utfordrende spørsmål og påstander. Lesere av denne spalten er nok ikke forundret over at så få av dem er nye og at mange bygger på myter. Eller er besvart for lenge siden. Som at det er krise for gudstro om vi møter utenomjordiske.

Likevel kommer dette med rakettdrønn også i 2015 på vitenskapsbloggen til Huffington Post. Mannen som skyter ut påstanden, er Jeff Schweitzer, tidligere rådgiver for Det hvite hus. Men ønsker man råd om teologi eller liv i rommet, er det ikke sikkert en marinbiolog ville blitt spurt først, selv om store havdyp og arktiske strøk kan ligne på fremmede planeter.

Schweitzer slår fast 23.7.2015 at religiøse er snikete nok til å gjøre gode miner til slett spill når liv på andre planeter oppdages. De vil late som om det ikke strider med deres tro. Derfor ønsker han å utbasunere dette som tøv før noe sånt skjer. For Bibelen er utvetydig, noe som bekreftes av dommen mot Galilei, før man drev med moderne tolkningsjuks. Nei, jorden er universets senter og bare menneskene er skapt i Guds bilde.

Må vi så skynde oss å endre teologi for ikke å bli tatt på sengen om vi plutselig støter på utenomjordiske? Slett ikke, vi bør skynde oss å lese gammel teologi.

For dette handler ikke om hva noen kan komme til å si for å vri seg unna et sjokk i fremtiden. Det handler om hva som er blitt sagt i fortiden. Og ikke bare for ett eller fem år siden. Diskusjonen om liv på andre planeter oppstod heller ikke på 1900-tallet.

Vi ser den hos teologer og naturfilosofer allerede i middelalderen, siden det som kjent var en rasjonell og logisk tid.

Bakgrunnen var en diskusjon i kjølvannet av at nye skrifter av Aristoteles var kommet til universitetene. Siden hans lærdom og logikk var massiv, og man lenge hadde tenkt at Gud var rasjonell, lot mange seg rive med. Og da kunne vel ikke Gud gjøre noe som Aristoteles mente var umulig? Kirken var ikke enig. For å understreke at Gud ikke var underlagt filosofer, ble det på pavens oppfordring i 1277 ved universitetet i Paris (der den store debatten foregikk) laget en liste over punkter som var fordømte, fordi de begrenset Guds allmakt.

Blant disse var påstanden om at Gud ikke kunne lage mange verdener.

Dette la grunnlaget for en lang diskusjon om livet på andre planeter. Fransiskaneren William Vorilong (1390–1463) var opptatt av om Jesus trengte å frelse mennesker på andre planeter. Konklusjonen var enkel og logisk: Det var unødvendig siden de ikke stammet fra Adam. Tilsvarende tanker ble uttrykt gjennom århundrene, både før og etter at man innså at jorden ikke var i sentrum av universet. I 1610 mente Kepler at det var liv på månen, Saturn og Jupiter. Den skotske presten Thomas Chalmers hadde en svært populær serie foredrag om dette i 1815, til fulle hus. Boken med foredragene var en bestselger i mange tiår, første året ble det solgt 20 000. Og Chalmers var ingen hvem som helst. I 1828 ble han teologiprofessor, femten år senere stod han i spissen for å opprette den evangeliske frikirken i Skottland. Chalmers åpnet foredraget med å si at det kun er vantro som hevder at de kristne mener Gud skapte verden kun for jorden og menneskenes skyld. Det er å fordreie kristen tro. Og han viste deretter hvor ufattelig stor Gud må være i et nesten grenseløst univers.

Skal man først markere 200-årsjubileet for Chalmers foredrag, er det greit å gjøre det ved å bekrefte hans påstand om «de vantro», selv om det med fremveksten av kreasjonister er kommet flere kristne som avviser liv på andre planeter. Men i gamle dager

var dette så opplagt at matematikeren Gauss i 1820 foreslo å plante trær som viste Pythagoras formel i Sibir, lett synlig i kikkert fra månen og planetene. To generasjoner senere mente astronomer å se utgravde kanaler og dermed spor av liv på Mars. Da det viste seg at dette var feil, hevdet andre astronomer at det tydet på at det heller ikke var liv andre steder man hadde trodd det var i solsystemet. Og var det ikke det, kunne det vel ikke finnes noen Gud? Dette opptok også den ikke ukjente forfatteren C.S. Lewis. I artikkelen *Shall we lose God in Outer Space* (1958) trekker han frem flere spørsmål som må vurderes før liv på andre planeter kan bli en utfordring for troen.

Det første er om det finnes noe liv andre steder. Den gang som nå er dette kun en hypotese. Et annet spørsmål er om vesenene har et «rasjonelt sjelsliv», med høyere verdier enn ren overlevelse. Et tredje er om de har hatt et syndefall. Når Gud sendte Jesus for å ta et oppgjør med synden og gjøre tilgivelse mulig, er det ikke fordi vi har høyere verdi enn vesener på andre planeter. Tvert imot er det de som minst fortjener frelse, som mest trenger det. Et fjerde er om de ikke kan tilgis for Jesu skyld. Er Guds løsning på jorden den eneste muligheten andre steder?

Først hvis alle disse spørsmålene er besvart med ja, blir dette en utfordring for troen. Lewis bekymrer seg derfor mindre om troen enn gjerningene. I møte med utenomjordiske skal det mye til om vi ikke begår samme ugjerninger som vi har mot alle «som skiller seg ut fra oss av utseende og farge. Den stjerneklare himmelen vil da bli noe gode mennesker kommer til å se opp mot med en uutholdelig skyldfølelse, smertelig medfølelse, og brennende skam».

For Lewis var det greit at universet er stort, slik at vi ikke så fort treffer andre livsformer.

Debatten er altså ikke ny. Kristne har lenge tenkt at Gud fryder seg over liv. Kanskje er det en større trussel for troen om vi ikke finner liv andre steder i universet?

Det skrives Norges historie i Larvik!

Av Asta Lie Nilsen og Bente Brattvoll

Onsdag 25. mars 2015 møter en spent delegasjon opp på Torp flyplass i to biler, og da de to bilene returnerer til Larvik, er de fylt opp med tre indiske klarasøstre fulgt av deres egen abbedisse. Og fire søstre til er ventet.

Det ørlille, truede fellesskapet i Larvik på bare to søstre, er sikret en fremtid. Og sannelig: Etter kronglete prosedyrer med pass og visa, kom også de siste fire. De rakk det så vidt. For den høytidelige grunnleggelsen av klarasøstrenes kloster i Larvik fant sted søndag 14. juni 2015, og disse fire kom kvelden før! Men dette er ikke starten, det er re-starten. La oss gå 20 år tilbake i tid.

Det skrives Norges historie

For første gang i Norges historie setter tre klarasøstre sine til sammen seks barbente føtter på norsk jord, med den hensikt å danne en kommunitet – et Klarakloster. På St. Patricks dag den 17. mars 1995 blir de tre klarasøstre ledsaget til en liten leilighet over menighetens kapell på Østre Halsen, Larvik. Endelig har *Frans' lille plante* funnet en vokseplass i et land der deres fransiskanske brødre var til stede allerede midt på 1200-tallet.

Alt er vel. Søsterflokket vokser til seks, nybygg planlegges og realiseres, og på Peters og Paulus' dag 29. juni 2004 står søstrene på flyttefot igjen, denne gang til sitt eget vakre bygg på Ratoppen, der også ny menighetskirke blir reist to år etter. Byggetrinn 2 i klosteret settes i gang, og snart er Høysteinane kloster ferdig utbygd og fullt av skinnende muligheter.

Hva vet vi vel om fremtiden?

Det inntreer endringer. I løpet av et

Fra venstre bak: sr. Colette, sr. Clare, sr. Klara, sr. Beatrice. Midten: sr. Teresa, sr. Cathrine, sr. Walburgis. Foran: sr. Regina, br. Bjarne, sr. Maria Colette. Foto: Mai Thanh Nhàn.

par-tre års tid fra 2010 er det, av ulike årsaker, bare to søstre tilbake i det funksjonelle og vakre klosteret. Ingen forsterkning i sikte. Men vent litt. Jorden er langt fra for stor for Vår Herre. 20 år etter den første etableringen, er klosteret altså fylt opp med syv indiske søstre, de er ni til sammen, og en ny fremtid kan begynne.

Hvordan går slikt til? Våre to ventende søstre, Sr. Walburgis og sr. Clare (som nå kaller seg Klara, fordi det har kommet en ny sr. Clare) har en eneste forklaring: Et Herrens under!

Hvordan gikk det til?

En maidag befinner vi to «sivile» fra menigheten oss i klosterkapellets sakristi med Mother abbess Sisi Maria og lokal superior sr. Walburgis, begge smilende og gjestfrie. Spørsmålene hagler på egne og St. Olavs leseres vegne. Og begge svarer villig, både muntlig og skriftlig. I mai 2014 kom et brev fra biskop Bernt Eidsvig til klosteret i Shamshabad om situasjonen til klarasøstrene i det fjerne Norge. Henvendelsen ble drøftet med Rev. fr. Babu Jose Pamplany OFM, provinsial for St. Thomas' provins i India; han

hadde, på uforklarlig vis, hatt et opphold på 48 timer hos våre to søstre i Larvik i desember 2013, og han kunne straks erklære: «Dette sted er fransiskansk!»

Til kommuniteten i Shamshabad formidlet han med entusiasme «what he had seen, heard, touched and experienced» i det kalde landet. Og den lengste drøftelsen var nok foran tabernakelet, der Mother abbess Sisi Maria til slutt var alene med Vår Herre om avgjørelsen. Hun fikk en visshet, meddelte den til sine søstre, de hørte på med «wonder in tears», 27. juni 2014 stemte søstrene for en ny grunnleggelse i Norge, 11. august samme år gav erkebiskop Thumma Bala av Hyderabad sin tilslutning. Saken var avgjort. Syv stykker meldte sin interesse. Og de kom. Og ja, hun var litt engstelig, menneskelig sett. Og ja, hun synes nok det er tøft å vende tilbake til India og etterlate dem her. Men hun er overbevist om at dette er etter en høyere vilje, og hun stoler fullt og fast på sine to kjære og nære medsøstre som ba om hjelp. Avstanden er bare fysisk!

Så er det skjedd

Klarasøstrene i Larvik har levd og virket og bygd og utbygd i 20 år. Men et grunnlagt kloster har det ikke vært. Til det har de vært for få. Men nå er det skjedd.

Søndag 14. juni 2015 vil for all tid stå som en gledens dag for Den fransiskanske orden, for klarasøstrene i Larvik, for St. Frans menighet og for hele Kirken.

Biskop Bernt Eidsvig celebrerte med åtte prestere og to diakoner. Spesielt var det at fr. Babu kom fra India for å delta. Det ble en gudstjeneste preget av ydmykhet, takknemlighet og glede. «Dette er eksepsjonelt» var biskopens åpningsord. Han pekte på hva to kvinners bønn og tro kan utrette, og innrømmet at det ikke bestandig var like lett å dele deres forhåpninger til prosjektet! (Men, som det så uttrykksfullt ble sunget i gradualsalmen: «Selv grånende bærer de frukt!»)

Selve evangelieteksten om såkornet tar oss i skole: «Om han sover eller våker, om det er natt eller dag, så spirer og vokser kornet uten at han vet hvordan det går til.» Biskopen minner om at vi har mange nasjonaliteter å takke for at kristendommen har «spirt og grodd» i landet vårt, og vår kirke demonstrerer i høyeste grad sitt universelle vesen. Det samme gjør Høysteinane kloster.

Ministranter fra menigheten bisto biskopen. Vietnamesiske barn i vakre silkedrakter danset til Marias ære. Nyankomne søstre bar fram offeret og leste forbønnene, barne- og ungdomskoret sang med sine klare og

Sr. Walburgis med indiske fr. Babu, en nøkkelperson i prosessen.

unge stemmer, og tidligere domorganist Helge Landmark ledsaget menigheten på orgel. Sr. Walburgis fremsa en takk til slutt. Etter messen fulgte biskopens velsignelse av klosteret etter gjeldende ritus.

Fest igjen

Festen fortsatte i menighetshuset, og bordet i «glassrommet» bugnet av mat i alle slags former, bokstavelig talt, og dertil kaker og drikke i mengder. Et lite program var satt sammen, ledet av vår diakon Georg Aker: Alle syv søstre ble presentert med kjærlighet og humor av vår alles p. Rolf Rollefson, som stolt kunne bevise at han hadde lært de tre først ankomne «Alltid freidig». Dette høstet stor applaus fra gjester og menighet.

Ikke minst må dansen nevnes. Først de små filippinske «fuglene» som nappet såkornet og trippet unna alle forsøk på å bli fanget. Og kanskje dagens største overraskelse: Sr. Regina og sr. Teresa, som, kledd i tradisjonelle sarier, danset en lovsang til vår Skaper. Gripende og betagende. Programmet ble avsluttet med Ave Maria, sunget av medlemmer fra ungdomskoret.

Det ble overrakt gaver fra Den fransiskanske orden og fra menighetsrådet for St. Frans menighet. Menigheten overrakte en innsamlet pengesum, og har også bestemt å danne en støtteforening for klosteret.

En fest må også ta slutt, men kloster og menighet sitter igjen med stor glede og takk til vår biskop, til leg og lærd, utenlandsgjester, hjemlige gjester og vår egen menighet, brødre og søstre, gammel og ung, for at alle bidro til å gjøre denne store dagen god. Dette er dagen som Herren har gjort.

Og de syv unge søstrene er ikke på utlån. De skal være her resten av livet.

P. Rolf Rollefson i samtale med en av søstrene.

Pavens bønneintensjoner 2015

September

Generell intensjon:

At alle unge mennesker må få bedre muligheter til å ta utdanning.

Misjonsintensjon:

At kateketer må bære vitnesbyrd ved å leve i samsvar med troen de forkynner.

Oktober

Generell intensjon:

At menneskehandel, en moderne form for slaveri, må bli utryddet.

Misjonsintensjon:

At de kristne felleskapene i Asia i misjonens ånd må forkynne evangeliet for dem som fortsatt venter på det.

November

Generell intensjon:

At vi må være åpne for personlige møter og dialog med alle, selv dem hvis overbevisninger er forskjellige fra våre egne.

Misjonsintensjon:

At Kirkens hyrder vil ledsage sine hjorder med dyp kjærlighet, og styrke deres håp.

Libanon:

Martyrbiskop Melki saligkåret

Beirut, 12.8.2015:
– Den syrisk-katolske martyrbiskopen Flavian Mikael Melki (1858–1915) ble saligkåret den 29. august 2015 i Harissa i Libanon,

som ligger overfor Beirut. Biskopen ble i 1915 et offer for kristenforfølgelse av armenere, kaldeere og syrere – en forfølgelse systematisk og til minste detalj planlagt av den osmanske regjeringen som var etablert av den ungtyrkiske «Komiteen for enhet og fremskritt» (*Ittihad ve Terakki*). Til saligkårsfeiringen i Harissa ventes mange som er rammet av dagens kristenforfølgelse. Harissa er det betydeligste katolske valfartsmålet i Det nære østen utenfor Israel/Palestina.

For nøyaktig hundre år siden, den 29. august 1915, ble biskopen først slått bevisstløs av menn i det osmanske hemmelige politiet og deretter halshogd. Den syrisk-katolske patriarken Ignatius Yousef III Younan av Antiokia feiret saligkårsmissen den 29. august 2015, mens prefekten for Helligkårs-kongregasjonen i Vatikanet, kardinal Angelo Amato SDB, koncelebrerte.

Pave Frans ga først den 8. august ved en audiens for kardinal Amato «grønt lys» for dekretet fra Helligkårs-kongregasjonen, hvor det fremgår at biskopen ble drept *in odium fidei*, «av hat til troen». Prosedyren var enda mer bemerkelsesverdig, ettersom det vanligvis ved audiensene for kardinal Amato er flere salig- og helligkåring som blir «velsignet». Denne gangen gjaldt audiensen imidlertid bare én sak, nemlig biskop Melki.

Patriarken slår i en erklæring fast at saligkåring av martyrbiskopen i «disse smertefulle tidene for de kristne av syrisk tradisjon i Syria og Irak» betyr trøst og oppmuntring til å møte dagens utfordringer. I de vanskelige sommermånedene i 1915, da det allerede var altfor tydelig hva som var besluttet i Konstantinopel, reagerte

biskopen alltid klart på rådene han fikk fra kristne og muslimske venner om å komme seg i sikkerhet: «Dra bort? Under ingen omstendigheter. Jeg vil gi mitt blod for mine får.»

Patriark Younan kunngjorde at det i Harissa den 29. august ville komme tusener av kristne som er blitt fordrevet eller har flyktet fra Syria og Irak. Samtidig offentliggjorde patriarken en ny bønn om forbønn for biskopen som ble myrdet i 1915: «Salige martyr Mikael, be for oss og beskytt de kristne i Østen og i hele verden i disse vanskelige og smertefulle dagene.»

Flavian Mikael Melki kom fra en ansett syrisk familie som frem til nå stadig har frembrakt betydelige biskoper og teologer fra det i dag overveiende kurdiske Cizre ved grensen mellom Tyrkia og Syria. Allerede i tidlige år bestemte Melki seg for prestekallet. Det sognet som han ledet, ble under massakrene i 1895 ødelagt og brent ned, og hans mor ble myrdet. Like etter ble Melki utnevnt til biskop av Mardin og Cizre, to blomstrende byer med kristent befolkningsflertall. Biskopen var berømt for sin nærhet til de fattige, og han levde selv i ytterste fattigdom. For å hjelpe de trengende solgte han til og med kostbare liturgiske gevanter.

Den 28. august 1915 ble biskop Melki i likhet med den kaldeisk-katolske biskopen av Mardin, Jaqub Abraham, arrestert av osmanske sikkerhetsfolk. Begge biskopene ble torturert av osmansk statspoliti og oppfordret til å konvertere til islam som den «sanne tro». Melki og Abraham tilbakeviste denne anmodningen. Fra biskop Melki er denne setningen overlevert: «Jeg forsvarer min tro på Kristus helt til mitt blod». Biskop Abraham ble skutt den 29. august, mens biskop Melki samme dag først ble slått bevisstløs og deretter halshogd.

♦ Kathpress / Katolsk Informasjonstjeneste

Ett år etter Mosuls fall

Mosul er «våre fedre og bestefedres land, vår historie og våre minner», sier den kaldeiske patriark Louis Sako i anledning av at det er ett år siden terrorgruppen ISILs overtagelse og okkupasjon av Mosul, Iraks nest største by.

Patriark Louis Sako

I en uttalelse på patriarkatets nettsted ber den kaldeisk-katolske lederen om økt internasjonalt press for å løse krisen, slik at de fordrevne kan vende hjem.

– Vi gjentar vår appell til det internasjonale samfunn og religiøse ledere om å øke innsatsen for å løse krisen, både menneskelig og politisk. Fortsetter den nåværende situasjonen, vil det verste skje. Arbeidsløshet og fattigdom, fortrenning, død og ødeleggelse er nesten overalt!

Sako har tidligere appellert til muslimske ledere om å gjøre mer for å bekjempe religiøs fundamentalisme, og gjentar at politikere og religiøse ledere har et særskilt ansvar for en løsning, et ønske som må være helhjertet og søke hele landets beste.

– La oss forsones slik at vi kan forhindre drap på enda flere irakere med bakgrunn i personens religion eller lære, språk eller kjønn [...] La oss forsones for å stoppe ydmykelsen, volden og kidnappingen av irakiske kvinner, ber patriarken.

Det finnes imidlertid få tegn på stabilitet i nærmeste fremtid. Ett år etter Mosuls fall rapporteres det at ISIL har henrettet minst 2000 mennesker siden overtagelsen av Mosul, inkludert nå i august henrettelser av 300 offentlige ansatte fra den irakiske valgkomité. Det antas at rundt tre millioner irakere skal være internt fordrevne. Mange har også flyktet til nabolandene Jordan, Syria og Libanon. Sunni-dominerte Mosul hadde før invasjonen flere store minoriteter, inkludert kurdere og assyriske kristne, som har en 2000 år lang historie i området.

♦ Katolsk Informasjonstjeneste

Kulturministeren tar opp religiøs ekstremisme

Fredag 14. august samlet kulturminister Thorild Widvey ledere fra ulike trossamfunn i Norge til samtale om ekstremisme. Kulturministeren spurte: «Hva gjør trossamfunnene

selv i kampen mot hatretorikk og ekstremisme?»

Den katolske kirke ble representert av samfunnskontakt Ingrid Rosendorf Joys, som understreket at ekstremisme i Den katolske kirke oftest opptrer sammen med nasjonalisme, og da er det det nasjonale som dominerer. Hun sa videre at det er en selvmotsigelse med nasjonalisme i katolisismen, all den tid kirken kun er lokal og global. – Det finnes ingen nasjonal størrelse i Den katolske kirke. Se på Norge: I Den katolske kirke i Norge er det mennesker fra over 200 nasjoner. Alle tilhører den samme kirken. Majoriteten er innvandrere. Det finnes ikke nasjonale menigheter. Alle, også de norske, må integreres i den samme menigheten, sa hun.

Kulturministeren var opptatt av at alle trossamfunn har et ansvar for å møte ekstremismen som kommer med religiøs begrunnelse. Hun ønsket seg modige trossamfunn som tok opp eventuelle problemer og veiledet de unge.

Seminaret ble arrangert under Arendalsuken 2015, av Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn, STL, som samler hele bredden av tros- og livssyn i Norge.

Paven møtte Det internasjonale rådet for kristne og jøder

Ingrid Rosendorf Joys og pave Frans.

I en historisk samling i Vatikanet den 30. juni 2015, tok pave Frans imot 250 jødiske og kristne ledere fra ICCJ, Det internasjonale rådet for kristne og jøder (International Council of Christians and Jews). Paven møtte dem for å feire femtiårsjubileet for den banebrytende Vatikankonsil-erklæring «Nostra Aetate», som åpnet nye horisonter i Den katolske kirkes tilnærming til ikke-kristne trossamfunn, og laget nye

interreligiøse relasjoner. Oslo katolske bispedømmes (OKB) samfunnskontakt, Ingrid Rosendorf Joys, deltok på møtet med paven, og fikk snakket med ham mot slutten av audiensen.

Deltakerne i den pavelige audiensen var delegater til 2015-konferansen til ICCJ, en paraplyorganisasjon som omfatter førti nasjonale jødisk-kristne dialogorganisasjoner rundt om i verden. OKB er med sin dialog med Det mosaiske trossamfund (DMT) og Den norske kirke (Dnk) medlem i ICCJ.

Under møtet i Sala Clementina i det apostoliske palasset, snakket paven om gamle røtter i Romas jødiske samfunn (det eldste i Vest-Europa, og kan dateres tilbake til det andre århundre f.Kr.). Han pekte på nesten 2000 års sameksistens mellom jøder og kristne i Roma, og framhevet noen av måtene forholdet har blitt forandret på av Det andre vatikankonsil, og Den katolske kirkes offisielle dokumenter etterpå. «Nostra Aetate,» slo paven fast, «er et endelig *ja!* til de jødiske røttene i kristendommen, og et ugjenkallelig *nei!* til anti-semittisme», og han framhevet arbeidet med jødisk-kristen forsoning som en viktig frukt av Den Hellige Ånds verk. «Vi er ikke fremmede mer, men venner, og brødre og søstre,» understreket paven.

For mer info, youtube og annet: <http://www.iccj.org/index.php?id=5028>

STLs gjestebud 2015 – om religion og sekularitet

Clash of values in European secular societies – liberal and conservative responses var tema da Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL) arrangerte sitt årlige gjestebud på Litteraturhuset i april 2015.

Oslo katolske bispedømmes samfunnskontakt, Ingrid Rosendorf Joys, er valgt leder for STL og åpnet seminaret med å peke på de positive mulighetene som ligger i et flerkulturelt og flerreligiøst samfunn. «Mens religion både i Norge og ellers i Europa ofte blir sett på som et hinder for fredelig sameksistens og sosial utvikling, er samarbeid på tvers av religiøse skiller nødvendig for å løse vår tids store utfordringer: Ufred, klimaforandringer, fattigdom, migrasjon, marginalisering av kvinner, diskriminering, ekstremisme og terrorisme. [...]

Det norske samfunnet har gått fra å være et egalitært samfunn til å bli et mangfoldig samfunn,» sa hun, og la til at «i Norge er vi gode på likhet, men sliter litt med forskjellighet».

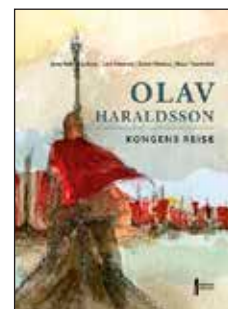
Bjørgulv Vinje Borgundvaag, statssekretær for kulturministeren, understreket betydningen av interreligiøs dialog og arbeid som utføres av tros- og livssynsorganisasjonene.

Gjestebudets hovedtaler var professor Tariq Ramadan, en ettertraktet samfunnskommentator og foredragsholder om Midtøsten-spørsmål verden over. Hans uttalte prosjekt er å etablere et teologisk og filosofisk grunnlag for et moderat islam i overensstemmelse med et sekulært demokrati. Mens Ramadan tar til orde for et moderat islam, understreker han også at ingen sekulær offentlighet kan bestemme islamsk teologi. «Det må være mulig å leve sammen i forskjellighet,» sa han, og pekte på at folk har flere identiteter, «man er ikke bare muslim, eller bare europeer».

STLs leder, Ingrid Rosendorf Joys, avsluttet gjestebudet med å understreke at interreligiøs dialog er viktig, selv om den er vanskelig og til tider kan misbrukes. Dialogen må rette seg praktisk mot det som gjør dialogen nødvendig i første rekke.

♦ *Katolsk informasjonstjeneste*

Ny bok om vår helgen-konge

Olav Haraldsson. *Kongens reise* er den nøkterne tittel på en ny bok om Norges evige konge. Den ble lansert av Museumsforlaget i Trondheim i mai i år og er skrevet av Jens Petter

Askim, Lars Stenvik, Stein Storsul og Roar Tromsdal.

Spennende, interessant og lærerikt å bli ført inn i historien om Hellig-Olav på denne måten. Forfatterne gjør selvsagt veldig tydelig rede for at en god del av det de forteller, er og må bli synsing. Men de fant også overraskende mange

spor fra hans tid på reisene sine, skrev Paul Odland i sin anmeldelse i Dagen nylig.

Boken tar for seg perioden 1007–1015 da Olav reiste i Europa som hardbarket viking, leiesoldat og kongsemne. Nede i Europa støtte han på nye måter for organisering og ledelse av stater. Ifølge forfatterne ble han inspirert og motivert til å kreve kongemakt for å forandre Norge.

Boken er illustrert med tegninger, kart og bilder.

Moder Anne-Lise Strøm hedret med festskrift

Moder Anne-Lise Strøm (75), mangeårig priorinne for de kontemplative dominikanerinnene, ble lørdag den 8. august hedret med festskriftet *Med en himmel over*, redigert av Elisabeth Solberg OP og sr. Hildegard Koch OP. Det ble overrakt henne etter messen i St. Johannes kirke, som markerte festen for dominikanernes patron, St. Dominikus. Anmeldelse av festskriftet kan leses på side 29.

Søndagsåpne butikker?

I en høringsuttalelse til Kulturdepartementet stiller Den katolske kirke seg negativ til forslaget om endring av helligdagsloven for å tillate søndagsåpne butikker.

Biskop Eidsvig skriver blant annet at mennesker trenger hvile, en funksjon søndagen har gitt i tusen år etter innføringen av kristendommen. Videre poengteres det at selv om søndagen forblir en helligdag, bør det ikke gå ut over personer fra andre trossamfunn. Disse må også sikres sine rettigheter i forbindelse med deres religiøse fridager.

Haram-seminaret

Årets Haram-seminar fant sted i Litteraturhuset i Oslo 10. juni. Det ble åpnet av fr. Haavar S. Nilsen. Morgenbladets tidligere redaktør Alf van der Hagen innledet med en personlig bekjennelse, «Fra Ungdom i Oppdrag via Vagant til Johann Sebastian Bach».

Tema for seminaret – som var det tredje i rekken etter fr. Arnfinn Harams død sommeren 2012 – var «Kan kunsten frelse oss?» og bak tiltaket står St. Dominikus kloster og Tankesmien Skaperkraft.

Van der Hagen deltok i den efterfølgende paneldebatten med teologen Ståle Johannes Kristiansen, redaktør i årsskriftet Segl, sr. Ragnhild Marie Bjelland OP, jazzsangerinnen Solveig Slettahjell og professor i musikk Øivind Varkøy.

Som motto for seminaret hadde arrangørene valgt det utfordrende Jon Fosse-sitatet «av den sterke litteraturen lærer en å dø, ikke å leve».

Som et slags svar ble Fjodor M. Dostojevskijs utsagn «skjønnheten skal frelse verden» kastet inn.

Møtet var fylt til siste ståplass, mange fremmøtte kom ikke inn. Et konkret resultat ble at arrangørene lovet en større sal neste år.

Mannen i abortloven

Bør mannen være part i abortloven? Spørsmålet stiller Runar Døving, professor ved Markedshøyskolen i Oslo, i et essay i *Nytt Norsk Tidsskrift* 1/2015.

Døving påpeker at en artikkel («Privatisert folketilvekst») av Karin Moe i Klassekampen 8. mars 2014 har vært medvirkende til å gi mannen partsrett i diskusjonen om abort: «Lova har fråteke menn legal reproduktiv innverknad på landets demografi.»

I tillegg trekker han frem en kronikk av Morten Horn («Abortloven 2.0», Aftenposten 20. mars 2014) med et forslag om at mannen kanskje skulle ha et ord med i laget når abort vurderes.

Døving skriver at i juridisk forstand er begrepet «part i saken» sentralt. Konklusjonen på hans artikkel er: «Farskapsloven (barneloven) og abortloven

(lov om svangerskapsavbrudd) bør sees i sammenheng, og relasjonen mellom far og barn bør klargjøres, slik at både far og barn innrømmes helt elementære rettigheter og plikter. La oss starte med en konsekvensutredning.»

St. Mariam Dearit-fest for katolikker fra Eritrea

I hjemlandet Eritrea – der katolikkene kun utgjør 5 % av befolkningen – er det en tradisjon for en stor festival i helligdommen for St. Mariam Dearit som ligger i Keren-området, der de aller fleste av landets katolikker kommer fra.

Den 29. mai hvert år arrangeres det pilegrimsferd, kulturelle og åndelige aktiviteter ved denne helligdommen. Troende fra hele landet strømmer til Keren for å ta del i feiringen av St. Mariam Dearit, en bronsestatue av Jomfru Maria plassert inn i en trestamme på et 500 år gammelt baobab-tre. Statuen sies å ha helbredende kraft.

Lørdag 30. mai var det også klart for Mariam Dearit-fest for våre eritreiske katolikker i St. Hallvard menighet i Oslo. Den begynte med en lang og vakker liturgi i geez-alexandrinsk ritus feiret av p. Teklehaimanot Asfaha, sjelesørger for eritreere tilknyttet Innvandrersjelesorgen i OKB.

Etter liturgien fortsatte feiringen i menighetsalen med mye god mat, dans og musikk.

♦ Tekst og foto: Lilia Grube – Innvandrersjelesorgen OKB

Ny serie om ordenshus

I dette nummer har vi gleden av å begynne en serie om de ulike ordenssamfunns spiritualitet. De beriker vårt katolske fellesskap i Norge, det er de fleste helt enige om – men hvordan, hvor kommer energien og utholdenheten fra, hvori ligger «gnisten»? Nettopp dette har vi bedt dem dele med oss alle.

MARISTENE (Societas Mariæ)

I året 1816 bestemte tolv seminarister i Lyon seg for å stifte et ordenssamfunn med Maria som forbilde. De var forvilet over Kirkens tilstand som følge av Den franske revolusjon. De fleste menigheter hadde da vært uten prest, sakramenter og katekese i over en generasjon.

Deres store helt var hl. Frans Regis, som hadde drevet med en omstreifende re-evangelisering i området rundt Le Puy to hundre år tidligere. Jesuittene var blitt oppløst av paven i 1773, og disse unge idealister i Lyon hadde som mål å gjøre alt som man tidligere ville ha forventet av jesuittene, men på en helt annen måte. Tidsånden var meget kirkefiendtlig, og de ville gå frem på en diskret, nærmest hemmelig måte. I Marias ånd og under hennes ledelse. De mente å erfare i bønn at de handlet i takt med Guds vilje og etter Marias ønske.

Fra starten av var gruppen opptatt av Jesu mors plass i Kirken – som disippel og forbeder. I motsetning til tidens fromhet som betraktet Guds mor mest som himmeldronning med mange privilegier og høyt hevet over de troende, var maristene mest opptatt av Lukas' skisse av Herrens tjener, som sammen med den hl. Josef tok seg av Guds Sønn som barn og ungdom og som sist nevnes i bønn (Ap.gj. 1,14)

sammen med disiplene og de hellige kvinner. Slik ble Maria nøkkelen til hvordan en kristen skal forholde seg til Gud og følge i Jesu fotspor.

Særlig én side ved Maria, som Lukas understreker meget tydelig, ble av stor betydning for maristene, nemlig at hun møtte hvert mysterium med et «ja» uten å forstå, for deretter å grunne på det i sitt hjerte. Dette er kjernen i maristenes spiritualitet.

Blant seminaristene pekte Jean-Claude Colin seg ut som den best egnete til å føre gruppens fellesinspirasjon i pennen. Det ble han som tilslutt forfattet en grunnregel, bygget over Ignatius av Loyolas regel, men med justeringer for den nye visjon om å gjøre alt slik Maria ville gjort det. Resultatet ble overraskende radikalt. Maristene skulle gå til de glemte, de marginaliserte, ut ifra bildet av Marias virke i Nasaret. Det andre normgivende bilde var, som nevnt, Maria blant disiplene etter Jesu himmelfart. Colin yndet å minne sine medbrødre om at Maria støttet Kirken i dens spede begynnelse, derfor kan vi vente hennes støtte, forbønn og engasjement overallt der hvor Kirken er «i ferd med å bli født» (l'égglise naissante).

Slike tanker inspirerer alle marister, legmarister, søstre, skolebrødre og prester til innsats i katekese og for en ny evangelisering. I all beskjenhet føler de i dag at Colin og hans venner var hundre år forut for sin tid, siden så mange av deres innsikter ble bekreftet av Det andre vaticankonsils «De Ecclesia», kapittel 8, i 1964.

Bøkene «Troende og Tro – i Marias ånd» av Craig Larkin og «Bønn for en ny Kirke» av Francois Drouilly anbefales for alle som ønsker å fordype seg i maristenes arv. Man kan også se på hjemmesiden: maristene.katolsk.no

P. Rory Mulligan S.M.

St. Josephsøstrenes spiritualitet

Jean-Pierre Médaille var en fransk jesuittpater som grunnla St. Josephsøstrene i 1650 i Le Puy i Frankrike. Bibelens ord, og da særlig Joh 17,21 og Filip. 2,15–11, er inspirasjonskilden til

vårt liv og vår spiritualitet og til vårt forhold til Gud, andre og oss selv. «I Inkarnasjonen og i Eukaristien betraktet pater Médaille Kristus, som av kjærlighet 'oppga alt sitt eget', slik ble han inspirert til å grunnlegge et ordenssamfunn som kunne møte datidens behov.» (St. Josephsøstrenes Konstitusjoner §2) «Kjernen i vår Spiritualitet er, ifølge pater Médaille, innvielsen til den Treenige Guds kjærlighet.» (Konstitusjonene §6) «Livet i vårt ordenssamfunn er rettet mot dette ene mål: at vi selv og vår neste helt skal bli ett med Gud, at alle mennesker skal bli ett innbyrdes, men alt i Jesus og i Gud, hans Far. For å arbeide for denne forening lever vi i kommuniteter, som er enhetens surdeig i verden. I samsvar med våre tradisjoner vier vi oss til all slags tjeneste som kan møte tidens åndelige og materielle behov, men vi har særlig omsorg for dem som er mest nødlidende.» (Konstitusjonene §4 og §5)

Vår spiritualitet har sin opprinnelse i de Åndelige Øvelser ifølge den hellige Ignatius av Loyola, grunnleggeren av Jesuittordenen. Disse innleder han med «Prinsipp og Fundament», å elske, å tjene og ære Gud, en livs visjon som leder oss til livets kilde. Dette fører oss til at vi ærer og tjener Gud i alt og alle. Vi er kalt til å arbeide med Jesus Kristus og bli sendt til å evangelisere og helbrede denne verden, særlig å skape enhet (Joh 17,20. 21) der hvor det er splid og strid. Vår kjærlighet skal vise seg først og fremst i handling fremfor i mange ord, og en dyp ydmykhet og kjærlighet til alle vi møter.

For å utvide denne ideen skrev pater Médaille: «Ha alltid denne sannheten for øyet: at et hellig eksemplarisk liv er uten sammenligning bedre for vår neste, enn mange store ord. Arbeid hen imot et fullstendig samsvar av din vilje med Guds vilje. Overgi deg til hans kjærlige forsyn. Finn deg med glede i det han forlanger og ønsker av deg, hva det enn måtte være. Elsk Guds vilje og ha en inderlig lengsel etter å bli helt etter hans hjerte.»

Vi er alle underveis og må hver dag svare på Jesu Kristi kall, «Følg meg».

Ignatius av Loyola og dermed også pater Médaille la stor vekt på: a) Dagens tilbakeblikk, som vil si: Se gjennom dagens hendelser, for å

oppdage hvor Gud var og hvordan jeg har svart på det.

b) Discernment: Skjelne mellom åndene. Det dreier seg om hvordan vi tar valg i våre liv i forhold til Bibelens ord, hendelser eller mennesker.

Disse er også viktige elementer i åndelig veiledning og rettetarbeid.

«*Pater Médaille ga vårt ordenssamfunn navn etter den hellige Josef, for at vi som Josef, skal være likefremme og hjertelige, både oss søstre imellom og når vi tjener vår neste.*»
(Konstitusjonene §11)

Les mer på hjemmesiden:
<http://www.stjoseph.no/>

St. Josephsøstre

Kontemplative nonner av St. Dominikus

Da St. Dominikus (ca. 1173–1221) tidlig på 1200-tallet forkynte evangeliet for katarerne i Sør-Frankrike, omvendte han blant annet en gruppe kvinner som tidligere hadde levd et nokså strengt asketisk liv, knyttet til katarbevegelsen. Disse kvinnene knyttet seg nå til Dominikus og hans prekebrødre, hengav seg til et liv i kontemplasjon og bønn, og dannet et åndelig sentrum for forkynnelsen. Dette ble det første dominikanske kvinneklosteret, opprettet i Prouille allerede i 1206, ti år før Dominikanerordenens offisielle godkjennelse i 1216.

De kontemplative nonnene (*moniales*) er altså en integrert del av Prekebrødrenes Orden. De er seg bevisste at selv om de virkeliggjør dens kall og sendelse på en litt annen måte enn de andre grenene i Ordenen, er de ikke desto mindre en del av den felles forkynnelse – klosteret i Prouille ble nettopp omtalt som *Sancta Praedicatorio*, den Hellige Forkynnelse – og lever et liv fokusert på Guds Ord – det inkarnerte Ord – hvilket er sentralt i den dominikanske tradisjon.

Vårt liv er fremfor alt viet til bønn. Den daglige liturgi med tidebønnene og messen – sentrum og høydepunkt – strukturerer dagen. I tillegg vier hver søster omtrent to timer hver dag til personlig bønn, meditasjon og bibellesning.

I liturgien lytter vi til Ordet, som proklameres, utdypes og feires. Gjennom tidebønnene og *lectio divina* får Ordet åpenbart i Bibelen tale til oss, og

det former oss gjennom våre studier. Hensikten er at Guds Ord skal bo iblant oss i hele sin fylde.¹ Dette innebærer til syvende og sist at vi lar Ordet, Kristus selv, inkarneres i våre fellesskap, slik at vi blir en levende forkynnelse. Vårt fellesliv skal være et levende eksempel på den universelle forsoning i Kristus som våre brødre og søstre forkynner med ord, og et tegn på det himmelske Jerusalem som våre brødre og søstre bygger opp gjennom sin forkynnervirk-somhet.² De elementer vi har med oss fra den monastiske tradisjonen og som gir vårt liv ramme, har som funksjon nettopp å skape rom for Ordet og fremme kjærligheten. Tilbaketrekningen fra «verden», ensomheten og stillheten vi søker å bevare i vårt kloster og våre hjerter skal skjerpe vår oppmerksomhet og gjøre oss i stand til å lytte, både til Gud og til vår neste.

I sin bønn bærer nonnene frem for Gud alle menneskers håp og glede, sorger og bekymringer. Gjennom sin forbønnstjeneste holder de levende Dominikus' spesielle karisma for å bære syndere, undertrykte og lidende mennesker i sin medlidenhets innerste helligdom.³ Den barmhjertighet St. Dominikus forkynte og som inspirerte ham til å gi sitt liv helt hen for menneskers frelse og velbefinnende, både fysisk og åndelig, i denne verden og den kommende, er drivkraften også i vårt liv.

Selv om vi først og fremst forkynner gjennom vårt livs vitnesbyrd, betyr ikke det at nonnene aldri forkynner med ord. Mange mennesker, både individuelt og gruppevis, finner veien til klosteret, både for foredrag om troen, informasjon om klosterlivet og personlige samtaler, eller får en smakebit av trosliv og bønneliv gjennom det skrevne ord.

Sr. Ingeborg-Marie OP

Sta. Katarinahjemmet

– apostoliske dominikanerinner

Den 8. august feirer vi St. Dominikus, og i prefasjonsbønnen heter det: Han talte med Gud og om Gud. Det er et veldig talende bilde av denne noe tilbaketrukne helgenen. Han etterlot

seg så å si ikke noe skriftlig, men hans visjon fikk nedslag og vokste videre i den orden han stiftet. Ordenen skulle hete og være en «forkynnerorden» altså være knyttet til en helt spesiell oppgave i kirken.

På vandring som reisefølge for sin biskop gjennom Syd-Frankrike på begynnelsen av 1200-tallet møtte Dominikus katarerne, en kjettersk bevegelse med stor oppslutning blant folk. Han så behov for en troverdig forkynnelse, undervisning og dialog. I dag, da religion langt på vei er en privatsak, kan det være vanskelig å forstå denne misjonsiveren, men for Dominikus og hans første brødre handlet det om barmhjertighet. Vår tro, vårt Gudsforhold, gjennomsyrrer vårt liv. Å komme nærmere Gud bringer en nærmere sannheten om ens eget og våre nestes liv og umistelige verdi og verdighet i Gud.

Kallet til forkynnelse lever videre i Dominikus' ordensfamilie, som i dag omfatter brødre, nonner (monialler), apostoliske søstre og legfolk. Det handler ikke så mye om *hva* vi gjør, men *hvordan*, om hvordan vi lever, og hva som er målet. Oppgavene er utallige, men det er noe felles i dem. De søker å bære vitnesbyrd om en dypere grunn i vår tilværelse. Søstre på Katarinahjemmet i Oslo har vært og er involvert i mange oppgaver sentralt i bispedømmet, sjelesørgerarbeid, enten knyttet til klosteret eller ute i menighetene, i det liturgiske arbeid, kunst, skrivevirksomhet, undervisning og sosialt arbeid, for å nevne noen. Og helt fra begynnelsen av, for 87 år siden, har søstre hatt en felles oppgave i å drive Katarinahjemmet, som i tillegg til klosteret huser et studenthjem, gjestehus og møtelokale. Det gir oss daglig rik anledning til å møte mange mennesker i ulike situasjoner.

På Katarinahjemmet som ellers i klosterlivet handler det altså ikke bare om enkeltbrødre og søstre, men om fellesskap som søker å leve med og i Kirken, og med et felles driv: bønn og kontemplasjon, men her med en dominikansk vri. «Contemplata aliis tradere» – gi videre av denne kontemplasjon og Gudssøken.

Sr. Katarina Pajchel

1 Fra nonnens konstitusjoner, jfr. Kol. 3,16.

2 Fra nonnens konstitusjoner.

3 Fra nonnens konstitusjoner, jfr. Gaudium et spes.

Erik Varden innsatt som abbed

Den norske cistercienserpater Erik Varden ble den 16. april 2015 valgt til abbed for sitt kloster Mount St. Bernard, nordvest i Leicestershire, England. Etter den påfølgende innsettelsen den 19. mai ble Varden dermed den første «norske» abbed siden reformasjonen.

P. Varden er født og oppvokst i Degernes i Østfold, men har det meste av sin utdannelse fra Storbritannia (Atlantic College og Universitetet i Cambridge). Han ble opptatt i Den katolske kirkes fulle fellesskap i 1993 av biskop Bernt Eidsvig, på den tiden novisemester i Klosterneuburg.

St. Olav kirkeblad tok en prat med fr. Erik om fremtidsplanene for kommuniteten på Mount St. Bernard.

Fr. Erik: Gratulerer med valget til abbed! Med embetet følger det mange og varierte arbeidsoppgaver?

– Ja, et kloster er et mangslungent foretak. Min hovedoppgave er pastoral. Den består i å våke over kommunitetens ve og vel. En abbed har også en viktig lærefunksjon. Han utlegger Regelen og den monastiske farsarv for brødrene, ikke som kulturarkeologi, men for å se hvordan vi best, mest sannferdig, kan leve tradisjonens kjerne nå. I tillegg kommer administrasjon. Jeg har Gud skje lov dyktige medarbeidere i kommuniteten som hjelper meg på området, men det er nå engang abbeden som bærer det endelige ansvar. Det er mye å lære!

Hva blir dine hovedutfordringer som abbed de neste årene, både personlig og for kommuniteten?

– Hovedutfordringen er vesentlig og tidløs: Den består i å være trofast. Enhver som har lest kapittelet om «Hva slags mann abbeden skal være»

Varden mottar sitt embedes insignia av erkebiskop Arthur Roche, sekretær for Kongregasjonen for Gudstjenesten og Sakramentsordningen.

i Benedikts Regel, vet at de stille fordringer er skyhøye. Jeg blir svimmel når jeg tenker på dem. Men jeg sanner hver dag at Guds kraft fullbyrdes i egen svakhet. På det mer håndfaste plan er jeg overbevist om at klosterlivet har viktige bidrag å komme med i dagens kirkelige situasjon, men at mye i vår arv må artikuleres på nytt. Store deler av monastisk litteratur forutsetter

adskilthet og stillhet som er en hjørnestein i kallet vårt.

Pottemakeri, birøkteri og landbruk er blant geskjeftene i klosteret. Ryktene går nå også om at du og dine cistercienserbrødre, inspirert av benediktingene i Nursia, har planer om å starte ølbrygging. Stemmer dette?

«Jeg overbevist om at klosterlivet har viktige bidrag å komme med i dagens kirkelige situasjon, men at mye i vår arv må artikuleres på nytt»

en kristen majoritetskultur. Den har høymiddelalderens kristenhet som mål, motreformasjonens målbevissthet som motor. Dagens forhold er svært anderledes. Men vi har rike ressurser å trekke på. Det fascinerer meg intenst at mange trekk av det 21. århundres Europa har mye til felles med sammenhengen klosterlivet oppstod i på vårt kontinent på 400- og 500-tallet: flerkulturalitet, omforming av samfunnsstrukturer, etisk og metafysisk relativisme, eksistensiell angst, en tørst etter åndelighet og åndelig opplevelse.

– Jeg tror det er viktig at klostrene ikke stiller sitt lys under en skjepp, men deler med andre den livsvisdom vi har fått overlevert. På samme tid må vi holde i hevd den kontemplative

– Det er sant at vi ser oss om etter en ny næring og at bryggerivirksomhet er en av mulighetene vi vurderer. Men ingen beslutning er tatt. Vår Orden har en rik bryggetradisjon: trappistøl er nærmest blitt et kultobjekt. At det er så populært, skyldes hovedsakelig at det utgjør et ypperlig produkt. Skulle vi selv ta fatt, måtte vi sette svært høye kvalitetskrav. Grundighet og profesjonalitet, godt arbeid, stimulerer i seg selv et seriøst åndelig liv. Men vi får se hva kommuniteten bestemmer seg for. Ville St. Olavs lesere, mon tro, utgjøre et potensielt eksportmarked?

Infotjenesten

En annerledes leir

Mariaholm 23.–26. juli

Av Ewa Bivand
Foto: Nikoline Myklevik

For første gang siden 1984 var det leir på Mariaholm for Norges eldre katolikker – eller, som p. Rory Mulligan har sagt: «Norges edle katolikker». Dette var ikke en retrett, heller ikke et seminar eller en konferanse, men nettopp en leir, med en god balanse mellom det åndelige og seriøse og det underholdende og sosiale. Været var som forventet, i alle fall de første dagene, med sol og varme, noe som bidro til god stemning og muligheter til å være ute, spille krocket, grille, og til og med bade.

De nesten 50 deltakerne kom fra flere menigheter, fra alle menighetene i Oslo, mange fra Fredrikstad og Bergen. Til sammen var 13 menigheter representert, samt en St. Josephsøster og et norsk-engelsk ektepar fra Florida på ferie i Norge. Blant deltakerne var noen fortsatt i fullt arbeid, men de fleste var pensjonister. At så pass mange meldte interesse ved å delta, viser at det finnes et behov for denne type arrangement. Folk har lyst til å treffes. Mange understreket at det er viktig å komme sammen med likesinnede, å bli bedre kjent, finne muligheter for å dele tanker og be sammen. Allerede første kvelden begynte deltakerne å snakke om «neste år» – dette var et godt tegn på at arrangementet traff de forventningene folk hadde. Vi hadde tid til refleksjon med p. Rory Mulligan, som delte sine tanker, og oppfrisket våre kunnskaper, om de to sangene fra begynnelsen av Lukas-evangeliet – *Magnificat* og *Benedictus*. Kapellet var åpent døgnet rundt og ga oss plass til stille bønn, rosenkrans og messe hver dag.

På fredag kom biskop Bernt til lunsj, ute med grillmat og salater. Senere samme dag feiret han messe og hadde en slags «question time». Etter en innledning fra biskopen kunne vi stille spørsmål om alt man måtte ha på hjerte når det gjelder Oslo katolske bispedømme, og Den katolske kirke forøvrig. Det var meget interessant og lærerikt, og deltakerne var ivrige til å spørre. Åpenhet, god atmosfære og en

biskop som snakker med alle, hjelper til med servering ved middagsbordet og skjenker kaffe – ble gledelig mottatt. De av oss med utenlandsk bakgrunn vet at det ikke er mange land hvor biskopene er så nær sin flokk.

På lørdag besøkte vi Spydeberg prestegård, en utflukt ikke direkte knyttet til vår katolske tro, men til lokalhistorien og Norgeshistorien, siden det nettopp var her Christian Frederik forhandlet med svenskene i 1814. Prestegården ble nylig renoveret, og formalhagen, som i sin tid ble etablert av Jacob Nicolai Wisle, er nå gjenskapt og er blitt en av Østfolds turistattraksjoner.

Deltakerne bidro på mange måter til en vellykket leir, en sanggruppe samlet seg for å øve på salmene, hver kveld kom det også nye innslag i peisestuen: Hege Haug Moulund sang gammel Mariavise fra Heidal (ja, den finnes), Ingrid Hamberg leste religiøse dikt hun selv hadde skrevet, blant annet om den hellige Olav (det burde komme på trykk), og Henri Maatje fortalte mange gode katolske historier. Vi satt til langt på kveld og snakket om vår tro, og om det å leve som katolikk i dagens Norge og dagens verden.

Mariaholm er det stedet man ønsker å komme, selv om det finnes andre muligheter. Samtidig kunne en del utbedringer være ønskelige. Utbedringer som ville gjøre oppholdet lettere ikke bare for de eldre, men funksjonshemmede i alle aldre. Her snakker vi om lavere trappetrinn ved alle inngangsdører, rampe for rullestol eller rullator, og først og fremst en trappeheis mellom

spisesalnivået og stuene. Norges eldre katolikkers (NEKs) fremtid ble diskutert siste kvelden, mange idéer ble luftet, men vi ble enige om å avvente til neste år med eventuell organisatorisk formalisering og formelt medlemskap. Komitéen som skal forberede neste års leir består per i dag av Nikoline Myklevik (Lillehammer), Elisabeth Golding (Fredrikstad), Henri Maatje (Skjærhalden), Susanna Welfler (Porsgrunn) og Ewa Bivand (Bergen). Foreløpig dato er satt til 21.–24. juli 2016. Mer informasjon kommer på katolsk.no og St. Olav kirkeblad til våren.

Hjertelig velkommen!

Glimt fra Olsok 2015

Den 25.-29. juli ble årets feiring av Olav den Hellige markert. Festdagens begivenheter ble arrangert av Midt-Norge stift og bestod blant annet av byvandring og dagsturer til Stiklestad og Tautra Mariakloster i strålende vær. Dagsturene til Stiklestad gav også muligheten til å få med seg den populære nattforestillingen av «Spelet om Heilag Olav», som ble arrangert av Stiklestad Nasjonale Kultursenter. Messefeiringen med blant annet biskop Bernt Eidsvig Can.Reg. ble holdt i Ilen kirke, klosterkirken på Tautra, samt pontifikalmesse i Stiklestad kirke og Nidaros domkirke.

”Skaperverket - Vårt felles ansvar”

Støtt Høstaksjonen 2015

Gi en gave til Caritas

Bank: Kontonummer: 8200.01.93433 (Merk innbetalingen «Høstaksjon»)

SMS: Send kodeord «Caritas» til 2090 (200,- pr. SMS)

Kort: Besøk www.caritas.no

Høstaksjonen 2015 setter fokus på vårt felles ansvar for klimautfordringene

Skann koden
gi ditt bidrag

 Caritas
Norge

Ola Tjørhom

Fornyselsen som forsvant

– Et kritisk blikk på Den katolske kirkes utvikling fra 1850 til i dag

Cappelen Damm 2014
303 sider, 409 kr

Under en konferanse om kirkens fornyelse i en sekulær tidsalder, som fant sted i Roma på vårparten, understreket den katolske filosofen Charles Taylor at forutsetningene for en reell dialog i Den katolske kirke må ha som utgangspunkt at alle som er katolikker *de facto*, har del i det samme sakramentale fellesskap. Det er grunn til å ha Charles Taylors ord in mente under lesningen av Ola Tjørhoms bok *Fornyselsen som forsvant – Et kritisk blikk på Den katolske kirkes utvikling fra 1850 til i dag*. For forfatteren både utfordrer og provoserer, ikke minst dem som er uenige i både tilnærmingen og konklusjonene hans.

Bok vil ganske sikkert bli lest på mange måter, med varierende grad av velvilje og gjenkjennelse. Det tris- teste vil likevel være om leseren går til boken for å få bekreftet sine eksisterende antakelser, enten det dreier seg om kontant avvisning eller nesegrus begeistring. Uansett ståsted kan den fungere godt som en innføring i en type europeisk «reformkattolisisme» som primært har sine røtter i en tyskspråklig sammenheng, hvor blant annet Hans Küng og Hermann Häring er med på å legge premissene.

Men den kan også fungere som en aktuell veiviser inn i et teologisk landskap som blir alt tydeligere i forbindelse med Familiesynoden som Pave Frans har innkalt til i oktober. Det er dessverre grunn til å regne med at frontene mellom dem som ønsker

endringer og dem som ønsker en utvetydelig fastholdelse av kirkens tradisjonelle syn i samlivsetiske spørsmål, vil bli klarere i både forkant og etterkant av synoden.

Men Tjørhom vier også et helt kapittel til den norske sammenhengen – uten å finne mye å juble over. Han savner katolske personligheter av samme støpning og ånd som dominikanerne Hallvard Rieber-Mohn og Finn Thorn. Deres antitese finner han derimot hos en del norske katolske bloggere. Den katolske kirke i Norge fremstår ifølge forfatteren som et «asyl for frustrerte konvertitter» eller «betongkatolikker» som har brutt opp fra Den norske kirke.

Teologisk sett fremtrer nok Den katolske kirke i Norge i dag langt mer enhetlig enn det den gjorde på midten av åtti-tallet. Da var det mer debatt, og samtaleklimaet var et annet. Grunnene tror jeg blant annet var den relativt korte tidsmessige avstanden til Det annet Vatikankonsil, men også den geografiske sammensetningen av presteskap og ordensfolk var annerledes. Men ikke minst var det langt flere katolikker som selv hadde erfart hvilken forskjell konsilet faktisk utgjorde. Tjørhom peker for eksempel på hvordan St. Olav fremstod som et blad som også evnet å opptre selvkritisk på kirkens vegne.

Likevel, så sitter jeg igjen med flere spørsmål enn svar etter å ha lest det «norske» kapitlet, blant annet om hvorfor Den katolske kirke, til tross for det Tjørhom ser på som antimodernisme, tiltrekker seg mennesker. Det finnes en rekke oppegående norske konvertitter som jeg antar ikke lar seg rubrisere som antimodernister, men som likevel lever tilsynelatende greit i brytningen mellom en moderne norsk virkelighet og et katolsk etos.

Perspektivet til Tjørhom løper gjennom hele boken: Den katolske kirke har siden Opplysningstiden på 1750-tallet utviklet en dyp antimodernisme. Den nådde sitt høydepunkt med Pius-pavene (1848–1958). Men den mistet sitt grep om kirken under pontifikatene til Johannes XXIII (1958–63) og Paul VI (1963–78). Det tydeligste tegnet på denne mer positive vendingen mot det moderne var kirkemøtet som Pave Johannes innkalte til: Det annet Vatikankonsil (1962–65).

Skjønt, slik Tjørhom ser det, har utviklingen i all hovedsak gått baklengs under pontifikatene til Johannes Paul II (1978–2005) og Benedikt XVI

(2005–13). Fornyselsen forsvant, og det er kirkens store tragedie, hevder han. Dette skyldes i hovedsak hvordan konsilet er blitt forstått og implementert under disse to pavene. Selve saken dreier seg om hvorvidt konsilet er uttrykk for oppbrudd eller kontinuitet. Tjørhom forstår konsilet som et oppbrudd, en kirkelig revolusjon, som representerte et nytt kapittel i kirkens historie, hvor Johannes Paul II og Benedikt XVI har sett som sin oppgave å nedtone de revolusjonære sidene ved konsilet og bringe kirken på rett kurs igjen.

Men slik Tjørhom tolker utviklingen i kirken, bærer alt Paul VI's rundskriv om fødselsreguleringen fra 1968 (*Humanae Vitae*) bud om en tilstramning. Med dette rundskrivet satte Paven foten ned for alle former for «kunstig prevensjon», det til tross for at kommisjonen han hadde opprettet for å arbeide med spørsmålene, kom til en annen konklusjon. Likevel finner jeg det interessant at Joseph Ratzinger i boken *Jordens salt* (1997) sier at katolikker som alt har fått det antallet barn de ønsker seg, bør drøfte de praktiske konsekvensene av dette med en åndelig veileder eller prest. Hans tilnærming er til forveksling lik den Pave Frans har gitt uttrykk for.

Det likevel kanskje viktigste med Tjørhoms bok ligger i det faktum at han etterlyser en større vilje til samtale blant norske katolikker om sentrale spørsmål knyttet til katolsk tro og praksis. Det vil for mange være en krevende øvelse. For den krever av alle aktører at de evner å møte hverandre med innlevelse og respekt. Boken er og blir et profilert partsinnlegg fra en som ønsker omfattende kirkelige reformer, men til tross for det kan den tjene som utgangspunkt for en oppriktig samtale om hva det vil si å være katolikk i dagens Norge.

Boken er Tjørhoms forsøk på å styrke håpet om at konsilet – Det annet Vatikankonsil – igjen skal få den plassen det må og bør ha i Den katolske kirkes liv. At det er nødvendig for at kirken skal revitaliseres og våge et møte med verden, er det ingen tvil om, heller ikke hos meg.

Morten Erik Stensberg

Elisabet Solberg og sr. Hildegard Koch OP (red.)

Med en himmel over

Festskrift i anledning av sr. Anne-Lise Strøms 75-årsdag

Lunden kloster, 2015
296 sider, 295 kr

Et festskrift er gitt ut for å hylle og glede en fortjent person, gjerne ved et jubileum. Sr. Anne-Lises glede og overraskelse under overrekkelsen lørdag 8. august 9 dager før hennes 75-årsdag – etter festgudstjenesten i St. Johannes for St. Dominikus, celebrert av biskop Bernt I. Eidsvig Can.Reg. – var stor og ekte.

Con amore

Det første som slår meg ved denne bok, er at den er skapt con amore av forfatterne til de 29 bidrag som er samlet i denne Pandoras eske av en bok. Morten Krogvolds ekspressive portrett og det stramme design konsekvent holdt i dominikanerordenens sort og hvitt gjør dette til en av de vakreste bøker jeg har sett på flere år. Og den er en gave til lesere interessert i katolsk tradisjon.

Kirkens mor i Norge

I sin hilsen til sr. Anne-Lise skriver biskop Bernt at hun og hennes medsøstre i det kontemplative kloster på Lunden er seg bevisst å leve med Augustins regel i dominikansk tolkning. I sin hyldest til sr. Anne-Lise ved hennes 50-årsjubileum for løfteavleggelsen i fjor, som gjengis i boken, skriver fr. Bruno Caldoré, dominikanernes ordensmagister, at hun er «overbevist om at forkynnelsen må ha sin rot i kontemplasjonen». Fr. Walsh OCSO fra Irland har like godt sagt «Mother of The Church in Norway» som tittel på sin hyldest.

Tidskoloritt

For åtte år siden utgav Brita Rosenberg sin biografi over sr. Anne-Lise, *Kalt til nonne*. I stedet for å sitere fra den, har redaktørene tatt det lykkelige grep

å gjengi en større del fra Rosenbergs intervju for ukebladet *Alle Kvinner* ikke så lenge etter løfteavleggelsen. Det gir autentisk tidskoloritt til boken.

Økumenisk

At sr. Anne-Lise har levet opp til å være Kirkens mor i Norge, tydeliggjøres også av det gjensidig økumeniske at Oslo biskop Ole Chr. M. Kvarme ikke legger skjul på sin beundring for hennes og Lunden-søstrenes sterke engasjement for kristen enhet. Hans bidrag «Hvorfor er Den hellige ånd viktig?» er en lærd drøfting av Åndens mange aspekter – derunder i fellesskapets mangfold og misjon.

Det monastiske kall

Sr. Hildegard Koch, medredaktør av Elisabeth Solberg, tar for seg det monastiske dominikanske kall. Om nonnenes liv skriver hun at «det er ikke isolasjon, flukt fra verden eller egoisme, men bevisst søkt stillhet og hengivelse, som det inderligste fellesskap med Gud. Det er å ha mot til å holde ut for seg selv, å legge av seg dagliglivets stress, og oppmerksomt lyttende arbeide for verdens frelse.»

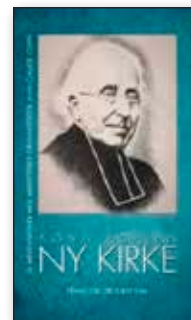
Et skinnende ideal

Kirkens sosiallære og dominikanernes sosiale oppgave er temaet for St. Dominikus' organist Åse Skjerdal. Sosiallæren fikk stor betydning såvel i samtiden som for ettertiden og er blitt re-aktualisert gjennom pave Frans' engasjement for de fattige. Skjerdal understreker sammenhengen mellom kontemplasjon og praktisk handling – medlemmer av den dominikanske familie skal kontemplere og bringe videre hva de har mediterert over. Av de mange sosialradikale forbilder gjennom dominikanerordenens historie nevner hun Antonio de Montesinos (d. 1545), som preket mot conquistadorenes slavehold og brutale behandling av urinnvånerne på Hispaniola.

Mannakorn

Fråtseri er en dødsynd. Bokens tekster innbyr heldigvis ikke til det. Den kloke leser kan velge en tekst pr. dag og ha mannakorn å gå videre på gjennom nesten en hel måned. Og så kan hun eller han som med rosenkransen begynne på ny – her er mye å kontemplere over.

Steinar Rivedal Wiik

Francois Drouilly SM

Bønn for en ny kirke

15 meditasjoner med Jean-Claude Colin, maristenes grunnlegger

St. Olav forlag 2014
108 sider, 198 kr

Bøker er så mangt, noen er mindre viktige, noen kommer til rett tid, og noen bærer frem et radikalt budskap. *Bønn for en ny kirke* er en bok som alltid «har sin tid», for den er tematisk sett alltid aktuell, ja nærmest tidløs.

Boken er oversatt til et godt og ledig norsk av maristpater Erik J. Ruud SM. Både dens tittel og tema fremstår overmåte aktuell for alle dem som leter etter en vei og en retning for sitt kristne liv. Den røde tråden er forankringen til Maria og hennes liv og eksempel.

Boken er en kombinasjon av det historiske og det dagsaktuelle. Små utdrag fra Jean-Claude Colins (maristenes grunnlegger, 1790–1875) skrifter sammen med Francois Drouillys refleksjoner munner ut i 15 korte meditasjoner.

Jeg kan knapt tenke meg en mer aktuell kommentar til «selvrealiseringskulturen» som mange oss er infisert av, enn nettopp disse meditasjonene. Mennesker vil gjerne opp og frem, mens Marias vei er nedover mot det skjulte og ubemerkede.

I denne omvendte veien er det gjemt en skarp utfordring til å velge Jesu vei, «han som gav avkall på sitt eget». Derfor er det mer enn passende at disse meditasjonenes innhold sammenfattes i Marias ord fra Magnificat: «De sultne mettet han med gode gaver, rikfolk ble sendt tomhendt bort.» Hun er den som bærer det første og største vitnesbyrd om det omvendte riket – Guds rike - hvor de små, de fattige og de marginaliserte løftes opp.

Det er ikke annet å si enn ta og les! Vi trenger å holde fast ved håpet og troen om at vi alle er kalt til å bli svaret på «bønnen for en ny kirke».

Morten Erik Stensberg

Pave Gregor I den Store:

Samtaler

Aschehoug 2014
269 sider, 349 kr

Pave av uvanlig format

Etter 1400 år er Gregor den Stores *Samtaler* blitt oversatt til norsk.

Det finnes noen viktige fenomener i norsk åndsliv som sjelden eller aldri får særlig oppmerksomhet. Et av dem er Thorleif Dahls Kulturbibliotek, en bokserie som iherdig, men diskret, har forsynt norske lesere med klassiske verker fra europeisk litteratur. Her er det ikke markedsundersøkelser og salgspotensial som teller, men hvor vesentlige bøkene er, sett i et mer omfattende virkningshistorisk og nåtidig perspektiv. Serien er et kulturprosjekt av rang, som begynte i 1960 med *Herodots historie*, fortsatte med Augustins *Bekjennelser* og *Sverres saga*, og siden har holdt det gående med utgivelse av en lang rekke sentrale verker fra antikken, kristen middelalder og norrøn litteratur. Dertil oversettelser av en rekke forfattere fra nyere tid, som Goethe, Rousseau, Rilke, Hesse, Camus, Bergson og Claudel.

Siste skudd på denne ruvende stammen som forbinder oss med våre kulturelle røtter, er *Samtaler i fire bøker om jærtegn og underlige hendelser i Italia på 400- og 500-tallet*. Forfatteren er pave Gregor I, oversetteren er karteusermunken Dom Filip Dahl, og innledningen er skrevet av hans bror, historikeren Hans Fredrik Dahl. Det er en begivenhet som nok blir overskygget av årets krim-, koke- og selvrealiseringsbøker, men som i høy grad fortjener oppmerksomhet.

Spor etter pave Gregor finner vi under enhver feiring av den romersk-katolske messe. Det var nemlig han som bestemte at *Fader vår* skal bes i messens kanon, før presten bryter brødet, det var han som forordnet at *Alleluja* skal synges etter graduale og før evangeliet, og det var han som formulerte disse ord i kanon: «styr våre dager

i din fred, frels oss fra evig fordømmelse og la oss engang få plass blant dine utvalgte». Den romersk-katolske liturgi er stabil.

Gregor var pave i 14 år, fra 590 til 604. Han står midt i portalen inn til den middelalder han skulle komme til å sette sitt preg på. Det er gode grunner for at han har fått tilnavnet «den Store». Han levde mot slutten av den kaotiske folkevandringstiden: Brutale horder angrep Roma i bølge etter bølge, pest herjet i byen, jordskjelv og oversvømmelser raserte bebyggelsen, mens Italiens problemer ble neglisjert av keiseren, som residerte i Konstantinopel. I denne situasjonen er det Gregor setter igang å restaurere et samfunn i forfall, reformere kirken, hjelpe fattige, gjenreise pavestolens autoritet og legge grunnen for den romersk-katolske kirkes posisjon i middelalderens Europa. Han utviklet en effektiv administrasjon, skal ha utstedt henimot 20 000 dokumenter og brev, og utfoldet en omfattende politisk og diplomatisk virksomhet, ved siden av den pastorale.

Han kom fra en aristokratisk, romersk senatorslekt med stor politisk innflytelse, og var eslet til høye posisjoner. Allerede 30 år gammel ble han utnevnt til Romas høyeste sivile embede. Men så bryter han plutselig over tvert, selger familiens eiendommer, gir pengene til de fattige, grunnlegger syv klostre rundt om i Italia og trer selv inn som munk i et av dem.

I 590 dør den sittende paven plutselig, som offer for pesten. En ny skal kåres, og manges blick vendes mot Gregor, den begavede munken med bred administrativ erfaring: Han hadde vært byprefekt, han hadde ledet et av Romas diakonier, og han hadde vært pavelig utsending til keiseren i Konstantinopel i syv år. Nå er han abbed i sitt Romakloster og vil helst fortsette sitt munkeliv. Motstrebende tar han imot valget som pave – og fornyer i løpet av de neste år både kirken og det sekulære samfunn.

Vår nåværende pave Frans er ikke den første som har overrasket verden gjennom forenkling av omgangsformer og personlig levemåte. Gregor innførte en monastisk enkelhet under sitt pontifikat. Noe av det første han gjorde da han flyttet inn i Lateranpalasset, som den gang var pavens residens, var å kvitte seg med pasjer og tjenere og erstatte dem med klerikale medarbeidere.

Samtaler er en dialog mellom forfatteren og en venn, Petrus diaconus.

(I den norske oversettelsen kalles sistnevnte pussig nok *Petter djakn*. Én ting er at Petter som norsk versjon av Petrus er noe uvant, men jeg må også innrømme at *djakn* var et ukjent ord for meg. Et raskt søk klargjorde at det visstnok er en folkelig betegnelse på en diakon eller en kirkelig medhjelper.) Boken gir et levende bilde av tiden og mentaliteten i datidens Italia. Samtidig er den farget av en undergangsstemning knyttet til datidens utbrudd av vold, pest og naturkatastrofer: Det var en utbredt forestilling at dommedag var nært forestående. Det er ingen tilfeldighet at Gregor var opptatt av eskatologien, læren om de siste tider.

Boken er oversatt til et sobert riksmål av Filip Dahl. I likhet med Gregor avbrøt han en påbegynt karriere (som klassiskfilolog) for å bli munk. I 1957 trådte han inn i den strenge karteuserordenen og har vært der siden. Han har åpenbart holdt både latinen og norsken ved like. Broren Hans Fredrik Dahl gir med sin innledning et vell av informasjon og interessante perspektiver på Gregor og hans samtid. Utgivelsen er altså resultatet av et lykkelig familiesamarbeid. Og boken har tilført norsk offentlighet et kildeskift som i første omgang kan virke fjernt og eksotisk, men som, om vi ser nærmere etter, bringer oss i nær og livlig forbindelse med en personlighet og en tid som var med å forme det kristne Europa. Det vi fremdeles lever på restene av.

Nils Heyerdahl

ARMENIEN OCH GEORGIEN
26/6 OCH 23/9

**PILGRIMS-
VANDRA I
SPANJEN**

11/6	S:t Patricks Irland
6/8	Telemark i Norge
5/9	Kenya med Berth Nilsson
13/9	Det heliga landet med Bo Brander
15/9	Provence med A Reinholdsson
23/9	Spreewald med besøk i Herrnhut
8/10	Portugals verdensarv med Porto
11/10	Israel/Jordanien - CH Falkenberg
24/10	I Ignatius fotspar - Fr Rainer Carls
26/10	Rom och Assisi med YM Werner
3/11	Ortodox Israelresa
8/11	Det heliga landet - vandringsresa
14/11	Paradisön Madeira

EXODUS Tel 046 14 05 90
RESOR www.exodusresor.se

Vi ordnar din grupp- & församlingsresa!

**Sr. Katharina Benkhoff
in memoriam**

**Født: 17. desember 1928 i Nienborg,
Tyskland**

**Døde: 23. mai 2015, St.
Josephsøstrenes Hjem,
Gladsvei 23**

Begravet: Grefsen kirkegård

Søster Katharina inntrådte som postulant hos St. Josephsøstrene i Albachten, Münster, avla sine første løfter 1956 og sine evige løfter 1959. Hun ble utdannet sykepleier og dedikerte seg til dette arbeidet. I 1993 kom hun som sykepleier til Grefsen og hadde en del oppgaver i kommuniteten og ansvar for gjesteavdelingen. De siste årene ble hun etter et stort hjerteinfarkt mer skrøpelig og kom på vår pleieavdeling.

Sr. Katharina var et menneske med energi og temperament. Hun var meget observant og fulgte med på hva som foregikk rundt henne. Hun så hvor det trengtes en hjelpende hånd, hun var dyktig, nøyaktig og allsidig. Hun hadde et lyst sinn og kunne se stort på tingene. Vi er takknemlige for alt hun har vært og gitt oss i vårt klosterfelleskap.

I sin fritid likte hun å være ute i Guds natur, planter og blomster trivdes hos henne. I frisk luft og spaserende i hagen med en rosenkrans i hånden, så man henne ofte. Hun kunne beundre Guds storhet i naturen og skaperverket. Selv om hun ble mer skrøpelig med årene, likte hun å synge og var stort sett ved godt mot.

Vi anbefaler vår kjære sr. Katharina til alles forbønn. Vi har i henne en god forbeder i himmelen.

**Måtte hun hvile i Guds kjærlighet
og fred!**

St. Josephsøstrene

Nytt om navn

Den 16. mai 2015 ble p. **Dariusz Buras**, kapellan i St. Olav, utnevnt av pave Frans til apostolisk administrator av Atyrau i Kasakhstan. Det er anslagsvis

2000 katolikker i området og 7 prester. P. Buras vil ha de samme rettigheter og plikter som en biskop, men blir etter regelen ikke bispeviet. Han har tjenestegjort i Oslo katolske bispedømme siden 2009. Vi takker ham for hans tjeneste og ønsker ham lykke til videre!

P. Wojciech Kotowski SS.CC. er fra 30. september 2015 løst fra sitt embede som kapellan i Mariakirken menighet, Stabekk, etter å ha blitt kalt hjem til Polen av sin provinsialsuperior. P. Kotowski kom til Norge i 2007, og vi takker ham for hans tjeneste i Norge og ønsker ham lykke til videre i Polen.

Den 1. august tiltrer p. **Jerzy Grzanka SS.CC.** (51) som kapellan i Mariakirken menighet, Stabekk, for å overta stillingen som kapellan etter p. Wojciech Kotowski SS.CC.

P. Grzanka er født i Pniewie, Polen, og inntrådte hos den polske provinsen av picuspatrene i 1984. Han ble diakonviet i 1990 og ble presteviet året etter. I perioden 1991 til 2013 arbeidet han innen presteutdannelse i Polen, blant annet for søsterkommuniteter. I 1995 fikk han licentiat innen spirituell teologi fra Kardinal Stefan Wyszyński-universitetet og fikk i 2005 diplom i bioetikk og humanøkologi fra samme universitet. Hans forrige stilling var sogneprest i Christus Rex menighet i Polanica Zdrój, Polen. Han snakker både polsk og fransk og deltar nå i norskundervisning.

Dom Albert Mączka, generalvikar for Trondheim stift og sogneprest i St. Olav domkirkemenighet, har vendt tilbake til Stift Klosterneuburg, idet hans kontrakt om å virke for kirken utløp 15. august 2015. Vi takker for hans tjeneste og ønsker ham lykke til videre!

P. Piotr Waliński, kapellan i St. Mikael kirkes menighet, Hammerfest, avsluttet 29. juni 2015 sitt virke som prest i Tromsø stift og reiste tilbake til Polen. Hans ansettelsesforhold i stiftet opphørte den 30. juni 2015.

P. Antonius Maria Sohler fra Tyskland (født 9. september 1965, diakonviet 25. januar 1999 og presteviet 8. desember 1999) kom til Tromsø stift 16. juni 2015.

Med virkning fra 1. juli 2015 ble han utnevnt til kapellan i St. Mikael menighet, Hammerfest, med residens i Hammerfest.

Provinsialsuperior for Misjonærene av Den Hl. Families polske provins, p. Sobczyk MSF, har i samsvar med provinsialrådets bestemmelse 15. mai 2015 med virkning fra 1. august 2015 utnevnt p. **Marek Michalski MSF** til superior for deres ordenshus i Tromsø for de neste tre år.

Seminarist for Tromsø stift, **Fredrick Engstrøm Granheim**, mottok 25. juni 2015 lektoratet under Den hellige messe, feiret av biskop Charles Phillip Richard Moth, (Arundel og Brighton) ved St John's Seminary Womersley (England).

Ny avdeling: Medlemssenter

Et forsinket velkommen til medarbeiderne ved det nylige etablerte **medlemssenteret**. Avdelingen er en videreutvikling av vinterprosjektet for å håndtere medlemsregisteret, under ledelse av Mladen Praljak. Foreløpig er avdelingens formål å håndtere innmeldelser og utmeldelser, men det undersøkes om avdelingen kan tilføyes flere oppgaver.

Anna Magdalena Romanowska var en av de først ansatte i vinterprosjektet, og er nå fulltidsmedarbeider ved medlemscenter. Anna ble født den 24. februar 1981 i Kartuzy, Polen. Hun ble utdannet fysioterapeut ved Medyczne Studium Zawodowe i Wejherowo i 2003. I 2006 tok hun en bachelor i idrett/kroppssøving fra Universitet Kazimierz Wielki i Bydgoszcz. I 2008 fullførte hun en master i idrett ved University of Physical Education and Sport i Gdańsk. Hun kom til Norge 2012.

Lukasz Marcin Mikosz har også vært med vinterprosjektet siden begynnelsen, og er nå fulltidsmedarbeider ved medlemscenteret. Lukasz ble født den 17. august 1981 i Ruda Śląska, Polen. Han er utdannet innen Management and marketing ved Upper-Silesian School of Commerce i Katowice i 2004, og senere innen International management ved Jagiellonian University i Kraków i 2014. Han har arbeidserfaring fra salg og markedsføring, og fra bedriftsledelse, blant annet innen turistnæringen. Han kom til Norge 2014.

Det nyeste tilskuddet på medlemscenteret er **Flor Santamaría**, som ble født 11. januar 1979 i Caracas, Venezuela. Flor er utdannet journalist fra Santa Maria-universitetet i Caracas i 2006. Hun har arbeidserfaring blant annet som spansk-talende CN- og Univision-korrespondent i Venezuela, samt som TV-produsent og fra radio. Flor har vært frivillig medarbeider i flere internasjonale organisasjoner, blant annet i Shanghai og Singapore, der hun bodde i fire år. Hun kom til Norge i 2012 og har vært frivillig medarbeider i Caritas Infosenter 2012–2013, samt for spansktalende i St. Olav domkirkemenighet i Oslo 2012–2015. Hun behersker spansk, engelsk og norsk samt noe mandarin og fransk.

Utnevelser

Trondheim stift / Oslo katolske bispedømme

P. Ole Martin Stammestrø er utnevnt til ny generalvikar for Trondheim stift, med virkning fra 16. august 2015.

P. Egil Mogstad er utnevnt til sognadministrator for St. Olav domkirkemenighet i Trondheim, med virkning fra 15. august 2015. P. Mogstad blir fra 29. oktober 2015 sogneprest i menigheten.

P. Paul Pham Huu Y løses den 1. september fra sin stilling som sogneprest i St. Olav menighet i Tønsberg, og utnevnes til sogneprest i St. Frans menighet i Larvik med virkning fra den 1. desember 2015.

P. Wojciech Zaleskiwicz løses den 15. september 2015 fra sin stilling som sognadministrator i St. Klara menighet i Kongsvinger, og utnevnes fra samme dag til kapellan i St. Torfinn i Hamar (40 %), med ansvar for polsk innvandrersjelesorg i Hamar, Lillehammer og Jessheim.

P. Dawid Banaś løses den 1. august 2015 fra sin stilling som sognadministrator i St. Maria menighet på Lillehammer, og utnevnes til kapellan i St. Olav menighet i Oslo, med virkning fra den 1. september 2015.

P. Louis Dang Quang Tien løses den 15. september 2015 fra sin stilling som kapellan (også med ansvar for vietnamesisk nasjonalsjelesorg i Bergen) i St. Paul menighet i Bergen, og utnevnes samme dag til sognadministrator i St. Klara menighet i Kongsvinger med ansvar for vietnamesisk nasjonalsjelesorg i Jessheim og Kristiansand.

P. Janusz Zakrzewski løses den 1. september 2015 fra sin stilling som kapellan i St. Svithun menighet i Stavanger, og utnevnes fra samme dag til kapellan i St. Hallvard menighet i Oslo (50 %) og kapellan hos St. Elisabethsøstrene på Nordstrand (50 %).

P. Valdemaras Lisovskis er fra 1. september 2015 utnevnt til sognadministrator i St. Olav menighet i Tønsberg. P. Valdemaras har siden 2012 vært bosatt i St. Olav domkirkes menighet i Oslo, tilknyttet bispedømmets innvandrersjelesorg.

P. Tan Peter Duc Do er fra 1. august 2015 utnevnt til sjelesørger for vietnamesisktalende katolikker i St. Svithun menighet i Stavanger. P. Tan er sogneprest i St. Torfinn menighet, Hamar.

P. André-Marie Le Thien Vinh er fra 1. september 2015 utnevnt til sjelesørger for vietnamesisktalende katolikker i St. Olav menighet i Tønsberg. P. Vinh er bosatt i Oslo, og er tilknyttet bispedømmets innvandrersjelesorg.

Tromsø stift

P. Mieczyslaw Wiebskowski MSF ble 2. april 2015 utnevnt til medlem av konsultorkollegiet for Tromsø stift.

Ulrik Sverdrup-Thygeson sr. ble 2. april 2015 utnevnt til økonom for Tromsø stift. Den 20. april avla han i biskopens kapell embedseden som økonom.

ST. OLAV

Vi takker!

Per 24. august er det kommet inn kr 157 036,- til St. Olav, inkludert gaver via skattefradragsordningen og givertjenesten på nett. Takk til alle!

